

СТЕНОГРАМА

засідання Комітету Верховної Ради України
з питань гуманітарної та інформаційної політики

2 червня 2021 року

ПОТУРАЄВ М.Р. Отже, колеги, Миколо Леонідовичу, дозвольте вас від імені всіх присутніх привітати.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. ,ЗДякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Оце ваш подарунок від русифікатора українізатору. Він вас буде чекати, поки ви приїдете і ми з вами підніmemo гарний україномовний тост за ваше здоров'я. Добре? Тоді до очної зустрічі, пане Миколо. Подарунок вас чекає. *(Оплески)*

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Давайте ще раз привітаємо Миколу Княжицького. Многая літа, здоров'я і щастя, пане Миколо.

Колеги, на цій радісній ноті давайте розпочнемо засідання комітету, точніше, продовжимо засідання Комітету з питань гуманітарної та інформаційної політики, яке ми розпочали аж 19 травня, а вже літо настало, треба якось завершувати.

У нас перше питання, це складне питання, бо багато поправок і багато було роботи з ними. Це законопроект № 4212 про внесення змін до статті 22 Закону України "Про рекламу" щодо реклами електронних сигарет і рідин, що використовуються в електронних сигаретах. Хочу вам повідомити, що вчора дуже довго працював підкомітет під головуванням Павла Миколайовича Сушка, в роботі якого брали участь також Євгенія Кравчук і Андрій Боблях. Ми дуже вдячні колегам, вони зробили вчора дуже багато

роботи, дуже складні питання вирішували. І я на цьому передаю слово Павлу Миколайовичу, щоб він нас проінформував, що слухали, що в цілому вирішили.

Будь ласка, Павле Миколайовичу.

СУШКО П.М. Доброго дня, шановні колеги! Вчора відбулося засідання підкомітету з питань кінематографу та реклами у сфері кінематографу та реклами. На засіданні підкомітету було розглянуто порівняльну таблицю до проекту Закону України про внесення змін до статті 22 Закону України "Про рекламу" щодо реклами електронних сигарет і рідин, що використовуються в електронних сигаретах (реєстраційний номер 4212).

Народні депутати України – члени підкомітету прийняли рішення, яке стосується подальшого розгляду зазначеної порівняльної таблиці комітетом. За підсумками обговорення було рекомендовано наступне: підтримати зауваження народного депутата України Устінової щодо поданої нею правки № 37 та рекомендувати комітету прийняти – розширити остаточну редакцію відповідного пункту законопроекту абзаців 7-9 розділу 1, подавши цей пункт у такій редакції: "Зображення тютюнових виробів, електронних сигарет, рідин, що використовуються в електронних сигаретах, пристроях для споживання тютюнових виробів без їх згорання, тютюновмісних виробів для електричного нагрівання (ТВЕН) за допомогою підігрівача з електронним управлінням знаків для товарів і послуг, інших об'єктів права інтелектуальної власності, під якими випускаються тютюнові вироби, електронні сигарети, рідини, що використовуються в електронних сигаретах, пристрої для споживання тютюнових виробів без їх згорання, тютюновмісні вироби для електричного нагрівання (ТВЕН) за допомогою підігрівача з електронним управлінням в місцях проведення масових заходів політичного, освітнього, релігійного, спортивного характеру, розважальних заходів та на автотранспортних засобах вздовж автошляхів".

Запропонувати комітету визначитися з доцільністю доповнення тексту законопроекту новим абзацом такого змісту (обидві пропозиції, яких не було у першому читанні редакції законопроекту до частини 6-ї Закону України "Про рекламу" (вони ідентичні за змістом, але стосуються різних типів торговельних закладів): "Розміщення тютюнових виробів, електронних сигарет, рідин, що використовуються в електронних сигаретах, тютюновмісних виробів для електричного нагрівання (ТВЕН) за допомогою підігрівача з електронним управлінням пристроїв для споживання тютюнових виробів без їх згоряння, а також зображень упаковок, макетів упаковок таких виробів, сигарет, рідин, пристроїв в місцях роздрібною торгівлі таким чином, щоб вони були видимі поза межами місця роздрібною торгівлі, за виключенням показу штатним працівником чи власником торговельного закладу конкретного тютюнового виробу окремому споживачу віком від 18 років на його вимогу". Пропозиція стосується кіосків (правка 195).

"Розміщення тютюнових виробів, електронних сигарет, рідин, що використовуються в електронних сигаретах, тютюновмісних виробів для електричного нагрівання (ТВЕН) за допомогою підігрівача з електронним управлінням пристроїв для споживання тютюнових виробів без їх згоряння, а також зображень упаковок, макетів упаковок таких виробів, сигарет, рідин, пристроїв в місцях роздрібною торгівлі таким чином, щоб вони були видимі споживачам всередині місця роздрібною торгівлі, за виключенням показу штатним працівником чи власником торговельного закладу конкретного тютюнового виробу окремому споживачу віком від 18 років на його вимогу". Пропозиція стосується магазинів, супермаркетів (правка 196).

Рекомендувати комітету підтримати пропозицію щодо відтермінування набрання майбутнім актом чинності у разі прийняття законопроекту в поточному році. З цією метою пункт 1 розділу 2 законопроекту подати в такій редакції: "Цей Закон набирає чинності з 1 січня 2022 року".

Шановні колеги, вчора відбулася жвава дискусія і суть законопроекту, яку автор представив нам на комітеті, який ми прийняли з вами в першому читанні, стосувався того, щоб прирівняти нові сигаретні вироби (це IQOS, ТВЕН (тоді ТВЕНів не було ще), нагрівальні засоби і так далі, щоб дія Закону про рекламу розповсюджувалася також на ці нові вироби. Потім ми в редакції комітету прийняли рішення, щоб додати туди ТВЕНи, ну і там, ви всі пам'ятаєте ці пропозиції.

Надійшло між першим та другим читанням близько 250 правок. І є такі правки, щодо яких ми з підкомітетом не змогли визначитися, не розглядали, тому що ці правки, які, наскільки нам відомо, вони розглядалися також у підкомітеті податковому, ці правки регулюють ринок обігу цигарок і так далі, торгівлі, і стосуються індустрії взагалі, в цілому інформаційної політики, бо вони стикаються з регулюванням реклами в Інтернеті, соцмережах, сайтах і так далі. І тому ми вирішили ці питання підняти на комітеті, щоб члени комітету заслухали представників від громадськості, представників індустрій, щоб вислухати їх та прийняти вже на комітеті це рішення, тому що деякі правки дійсно регулюють вже сферу торгівлі.

Є така пропозиція: заслухати присутніх і надати слово також голові підкомітету інформаційної політики або Євгенії Кравчук надати слово.

ПОТУРАЄВ М.Р. Будь ласка, слово Євгенії Михайлівні Кравчук.

КРАВЧУК Є.М. Доброго дня, шановні колеги! Після розгляду на підкомітеті я отримала дуже багато звернень від індустрії, від медіа, були опубліковані ряд і відкритих листів, і заяв, і у нас присутній на комітеті пан Віталій Сич – головний редактор "НВ", ось він нам махає, я думаю, що варто буде також передати слово.

Також ми отримали листи від української асоціації медіабізнесу від бізнес-асоціацій. Їхнє основне прохання, щоб ми не приймали рішення до

більш широкого обговорення. Як варіант, на розгляд колег, ми можемо зробити спільне засідання підкомітетів реклами, інформаційної політики, щоб заслухати ширше коло учасників – це така пропозиція. І все-таки раз є представники індустрії, то було б добре почути їх.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, Євгеніє Михайлівно.

У нас є пан Віталій Сич, він з нами на зв'язку, я вже побачив його. У нас має бути на зв'язку ще Американська торгова палата і Європейська бізнес-асоціація.

Спочатку, як у нас зазвичай прийнято, члени комітету, потім – запрошені гості.

Будь ласка, пане Володимире.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Доброго дня! Чесно кажучи, не зовсім зрозумів пропозицію пані Євгенії: що значить відкласти до ширшого обговорення. Ми вже почали обговорення, ми вже почали роботу з правками. Я пропоную завершити цю роботу на рівні нашого комітету і ухвалити відповідні рішення, а не відкладати на якісь ширші обговорення. Це в якому форматі буде?

КРАВЧУК Є.М. Це буде у форматі засідання підкомітетів.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Але я ще раз кажу, ми вже почали роботу над цими правками. Давайте ми її завершимо.

Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Зрозуміла пропозиція пана Володимира.

Тепер, колеги, я б хотів надати слово представникам медіа і бізнес-асоціацій.

Пан Віталій Сич, будь ласка, вам слово.

СИЧ В.В. Доброго дня, Микито! Я вперше приймаю участь у засіданні парламентського комітету. Мені трошки легше російською. Якщо можна, я поясню простими словами, що така заборона може означати для індустрії, безпосередньо для нашого медіа, наприклад, якщо ви не проти.

Я был 10 лет главным редактором "Корреспондента", и сейчас уже 7 лет в мае "НВ" исполняется.

В 2014 году с началом войны рухнула экономика, рухнул рекламный рынок, где-то второе. Я начал ходить на все встречи с рекламодателями, чего раньше до этого не делал, просто потому, что деньги зарабатывать стало крайне тяжело, просто чтобы окупить наши расходы и выйти в ноль.

Какое-то количество лет назад был полный запрет на рекламу табака и алкоголя, значит, мы потеряли где-то как отрасль, наше издание 35-40% дохода. Потом мы отказались от сотрудничества с российскими компаниями – это нормально, это понятно, мы с ними воюем - потеряли там еще 20% дохода. Потом мы отказались от сотрудничества со всеми, кто связан с российскими компаниями либо имеет пророссийскую позицию: вроде там Медведчука, компания Glusco и прочие. Мы так же отказались от сотрудничества и партнерства с олигархами и людьми с плохой репутацией. Я имею в виду Фирташ, Черновецкий, Новинский и прочие. Хотя они очень хотят спецпроект. И так далее и тому подобное.

КАЧНИЙ О.С. *(Не чути)*

ПОТУРАЄВ М.Р. Я попросил бы не оскорблять гостей комитета. Мы рассматриваем серьезные вопросы...

(Загальна дискусія)

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Виступає головний редактор. Хай виступить. Давайте ми його дослухаємо, а потім спокійно обговоримо. Просто з поваги до наших гостей. Вибачте.

ПОТУРАЄВ М.Р. Звичайно. Має на це повне право як громадяни України і керівник одного з поважних видань.

СИЧ В.В. ... я вам хочу просто дати ... того, на чем зарабатывают медиа и как живут медиа.

Теперь, если убрать еще спонсорство табачных компаний и алкогольных компаний, ивентов и новых табачных изделий, для нас это еще 10-15% дохода. А кто останется, если не сотрудничать со всеми этими компаниями, со всеми этими людьми? Практически никого не останется. Останется небольшое количество компаний с какими-то минимальными рекламными бюджетами.

Поэтому когда в Украину начнут заходить Walmart, Deutsche Bank Royal Bank of Scotland, мы начнем с ними работать и сотрудничать с их рекламными бюджетами. Но пока они не заходят, мы работаем с тем, кто есть.

Как сейчас выглядит наше сотрудничество, например, с компаниями вроде Philip Morris, JTI и так далее. Мы проводим так называемые дискуссионные панели, где есть там 3-4 спикера-модератора и зал. Люди покупают билеты, есть спонсорство. Там выступают люди вроде Френсис Фукуяма, Джеймс Робинсон, "Чому нації занепадають" – автори книжки. Грицак, Тимофей Милован и остальные. І такі компанії як Philip Morris

підтримують такі заходи-івенти. Там IQOS, или корпоративная поддержка и так далее.

Что касается журнала или сайта, то это идет партнерство экологических инициатив или вопросов гендерного равенства, где компания может выступать партнером. Просто нужно понимать, что если забрать еще и эти вещи, которые, на мой взгляд, являются чрезмерными ограничениями относительно даже европейских рынков - Германии и Швейцарии, то у журналистов и у медиа еще меньше будет возможностей для заработка денег. Просто это будет их подталкивать к каким-то альтернативным источникам финансирования. Альтернативные источники - это только гранты, которых, конечно, на всех не хватит, и это работа, грубо говоря, с "солидаркой".

(Загальна дискусія)

ПОТУРАЄВ М.Р. Давайте я буду вирішувати в цьому комітеті, коли достатньо, коли недостатньо давати висловитися гостям комітету.

КАЧНИЙ О.С. Ми теж будемо вирішувати, враховуючи і наші бажання.

ПОТУРАЄВ М.Р. Ні.

КАЧНИЙ О.С. ... тут буде розмовляти і нам розказувати, які політики хороші, які погані, кого треба обмежувати, кого не треба обмежувати.

СИЧ В.В. Хорошо, забудьте про политиков. Ніхто нікого не обмежує. Я вам рассказываю, какие возможные источники дохода, и как медиа пытаются выжить и зарабатывать деньги.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, Віталію.

Будь ласка, пані Софіє.

ФЕДИНА С.Р. Я дуже перепрошую, колеги, які є безпосередньо на комітеті. Якщо ви говорите одночасно зі спікером, ті, хто є онлайн, не чують взагалі нічого. Давайте все-таки дотримуватися якоїсь взаємоповаги одне до одного і не перебивати.

Дуже дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, пані Софіє.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Що, у нас на комітеті можна говорити російською мовою? Ми відміняли рішення?

В'ЯТРОВИЧ В.В. Прошу пана головуючого звертати увагу і гостей, щоб використовували виключно українську мову.

Дякую.

ПАВЛЕНКО Ю.О. ... то я прошу, щоб у нас це рішення було для всіх.

СИЧ В.В. Добре. Я просто хотів донести, як це виглядає з моєї точки зору і з точки зору індустрії.

(Загальна дискусія)

ПОТУРАЄВ М.Р. Тільки через це я не робив зауваження.

Дякую, пане Віталію.

Колеги, я хотів би зараз дати слово представнику Бізнес Асоціації. Хто у нас з бізнес-асоціацій є?

Будь ласка, бачу руку, Вербов Сергій.

ВЕРБОВ С. Доброго дня, шановний головуючий, шановні народні депутати! Хотів би зазначити, що від Європейської Бізнес Асоціації було підготовлено лист, де від двох комітетів алкогольної та тютюнової індустрії було викладено наступну позицію. На думку експертів асоціації, прийняття проекту закону в запропонованій редакції спричинить негативні соціально-економічні наслідки, зокрема, перше, закриття багатьох точок роздрібної торгівлі, адже переобладнання кіосків на закриті павільйони і повна зміна торгового обладнання в точках продажу потребуватиме суттєвих інвестицій.

Друге. Заборона розміщення будь-якої інформації про алкогольні напої та тютюнові вироби у мережі Інтернет може суттєво обмежити споживачів у доступі до легальної продукції, що може також призвести до збільшення частки ринку нелегального алкоголю та тютюнових виробів.

Третє. Додаткове зростання обсягів незаконної торгівлі тютюновими виробами, за оцінками членів асоціації, складатиме орієнтовно 5 відсотків через запровадження заборони видимого розміщення тютюнових виробів та інших товарів у місцях роздрібної торгівлі. Та як наслідок, можна буде очікувати податкові ненадходження до державного та місцевих бюджетів у розмірі 5 мільярдів гривень.

З урахуванням вищевикладеного, Європейська Бізнес Асоціація звертається до вас із проханням відхилити вищезазначені поправки до проекту закону щодо заборони розміщення асортименту тютюнової продукції в магазинах і інших торговельних точках таким чином, щоб вони були видимі поза межами місця роздрібної торгівлі.

Друге. Заборона виробниками та дистриб'юторами тютюну встановлювати торговельне обладнання підприємств торгівлі у ресторанах та інших розважальних закладах, здійснювати оформлення та благоустрій цих закладів.

І третє. Повна заборона на розміщення будь-якої інформації в мережі Інтернет, соціальних мережах і інших цифрових мережах про алкогольні та тютюнові вироби.

Це ми просимо ці правки відхилити.

Крім того, законопроект пропонується ввести в дію з дня його опублікування, це означатиме, що рекламне поле України має бути перебудовано за одну ніч. Реклама, яка буде заборонена, має бути прибрана або перероблена відповідно до нових правил. Величина щорічного обороту коштів з рекламування сигарет, ТВЕНів та пристроїв для нагрівання тютюну становить понад 600 мільйонів гривень, те, про що казав Віталій Сич, і те, що буде не надходити до компаній з рекламної індустрії. Заборона реклами також призведе до втрати цих коштів рекламними агенціями, контракти яких передбачають 12-місячний фінансовий цикл, а загальна кількість працівників, діяльність яких передбачає створення, апробацію, розміщення і контроль за розміщенням таких рекламних матеріалів, та суміжних сфер - понад 700 осіб, які втратять свою роботу. Тому вступ в дію слід також відтермінувати мінімум на 12 місяців з метою недопущення шоку на ринку реклами.

Поправки, які ми просимо не враховувати, це з 21-ї по 23-ю, з 35-ї по 39-у, 54, 189, 195, 196.

Дякую вам за увагу.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Наступна пані Оксана Швець від Американської торгової палати. Вибачте, Олександр Сталіноленовичу, вибачте. Будь ласка, запитання до вас від пана Олександра Качного.

КАЧНИЙ О.С. Скажіть, будь ласка, ви представляєте Європейську Бізнес Асоціацію, так я зрозумів?

ПОТУРАЄВ М.Р. Так, пан Сергій представляє Європейську Бізнес Асоціацію.

КАЧНИЙ О.С. Ви чуєте мене?

ВЕРБОВ С. Так, просто пропадає зв'язок.

КАЧНИЙ О.С. Скажіть, будь ласка, а ви підраховували, скільки було збитків після того, як 670 ларьків було знесено в місті Києві без суду і слідства, ваша яка була позиція тоді, Європейської Бізнес Асоціації? Ви сьогодні говорите, що у нас будуть такі величезні проблеми після того, як будуть там якісь зачинені рекламні щити чи про що ви говорите зараз?

ВЕРБОВ С. Ми говоримо про розміщення реклами...

КАЧНИЙ О.С. Про МАФи, будуть знищені МАФи, я так зрозумів. Оце ви даєте. А як це воно так буде пов'язано з рекламою, що МАФи закриються? Коли Кличко зносив ці МАФи, ви де були тоді, скажіть, будь ласка?

ВЕРБОВ С. По-перше, ми представляємо дві офіційні індустрії – це алкогольну і тютюнову індустрію. По-друге, це призведе до зростання нелегальної продукції і ненадходження коштів.

Щодо МАФів, ми не досліджували цю позицію, оскільки вони не представлені у нас в асоціації.

Тому ми можемо проговорити питання, які стосуються індустрії, а не загальні питання, як кораблі бороздять космос.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, пане Сергію.

Пане Олександрє, хочу сказати, що у нас буде найближчим часом ініціатива щодо підтримки українських виробників самогону. Сподіваюсь, що ви долучитесь до підтримки цієї ініціативи, так само, як парламент вже підтримав українських виробників крафтового пива, не знаю, чи ви голосували, чи ні. Голосували. Тобто вам пиво наливають. Це добре. Буде найближчим часом аналогічна ініціатива щодо самогону, наскільки мені відомо. Переконаний, що ви будете її так само наполегливо і послідовно підтримувати.

Дякую, пане Сергію.

Отже, слово Американській торговій палаті. Будь ласка.

ШВЕЦЬ О. Доброго дня, шановні народні депутати, колеги. Оксана Швець, Американська торговельна палата. Перш за все дякуємо за можливість участі в обговоренні.

Хочу підтримати, власне, сказане попереднім спікером, колегою з Європейської Бізнес Асоціації. Ми також направили наше офіційне звернення з відповідними пропозиціями. Власне, ми представляємо добросовісні компанії, які дотримуються законодавства і які входять до списків найбільших платників податків в Україні, які інвестують в нашу державу. Об'єднуються всі компанії і також надають пропозиції щодо непідтримки окремих норм, які дійсно нанесуть значної шкоди декільком індустріям і негативно можуть вплинути на їхню діяльність.

Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Колеги, можливо, хтось про це не чув або, можливо, це не всім цікаво, на сьогоднішній день загальний обсяг українського ринку реклами складає менше ніж 900 мільйонів доларів. Хочу вам повідомити, що останній раз такий обсяг ринку був в Україні 1999 року. За підрахунками експертними,

повне викреслення з цього ринку тієї продукції, яку ми сьогодні обговорюємо, буде становити мінімально 90 мільйонів, максимум 140-170 мільйонів доларів.

Я, звичайно, не закликаю вимірювати все в грошах, бо насправді хочу нагадати первинну ціль законопроекту, який ми розглядаємо зараз. Вона, як ми з вами і обговорювали, завжди була свята – це захист саме дітей від негативного впливу такої продукції, від інформації про неї. Тим не менше, ну, наскільки я аналізував таблицю, я побачив, що із Закону про захист в першу чергу дітей і інших, звичайно, споживачів Закон потрохи перетворюється у Закон про регуляцію цієї сфери. Причому не лише регуляцію, власне, сфери вироблення і розповсюдження такої продукції, а також і регуляцію медійної сфери.

Я вважаю, ну, насправді, підтримую ідею проведення засідання. Єдине, що я пропонував би, - засідання не двох, а трьох підкомітетів спільне, оскільки головна мета законопроекту, одна з головних цілей законопроекту, про яку я вже казав, це захист дітей саме від такого шкідливого впливу. То я вважаю, що мають засідати як підкомітет з питань реклами та кінематографії, так і підкомітет з питань інформаційної політики, так і підкомітет з питань захисту дітей з обов'язковим запрошенням всіх, бо зараз у нас ZOOM-формат, ми приділили стільки уваги, скільки могли, з обов'язковим запрошенням всіх сторін з усіх боків, бо проблема багатогранна, я про це сказав. Тут не йдеться лише про виробників тютюновмісної продукції, йдеться і про медіа, в першу чергу незалежні онлайн-медіа, хочу підкреслити, і йдеться, звичайно, про ті громадські організації, які обстоюють права дітей і права споживачів і обстоюють ідею захисту їх від шкідливих звичок.

Тому я пропонував би, це одна з пропозицій. Зараз пан Володимир ще, звичайно, озвучить, пан Юрій озвучить пропозицію. Тобто я підтримую пропозицію пані Євгенії і пана Павла, щоб провести таке засідання і ще раз пройтися по всіх поправкам. По кожній обов'язково, по кожній обов'язково.

Бо насправді ніхто не сперечається з тим, що такий закон потрібний. І поява таких виробів на ринку і їх нерегульованість, нерегульована присутність це точно не є те, що варто зберігати. Ідея їх вирівняти, так би мовити, і традиційні цигарки, і оці нові, новостворені прилади, вона була абсолютно розумна і обґрунтована. Тим не менше, вважаю, що з цим треба більш ретельно розібратися.

Я хочу ще раз подякувати. Я знаю, наскільки вчора був важкий підкомітет, наскільки багато колеги працювали, декілька годин поспіль. Я їм дуже вдячний. Багато чого вони вже зробили. Але є нерегульовані позиції.

І я би, власне, пане Володимире, вас зараз підтримав би, якби не було у мене побоювання, що ми зараз просто загрузнемо на декілька годин, бо там є дуже принципові речі, дуже-дуже принципові речі, яким би я запропонував присвятити просто підкомітет.

Пан Володимир В'ятрович, будь ласка.

В'ЯТРОВИЧ В.М. По-перше, хотів би уточнити, зважаючи на те, що ви сказали, що ми розглядаємо закон, в якому не йдеться ні про розповсюдження, ні тим паче про виробництво тютюнових виробів. Йдеться виключно про рекламу. І саме ці питання ми з вами розглядаємо. Це перше.

Друге. Якщо ми говоримо про рекламу тютюнових виробів, треба розуміти, що реклама тютюнових виробів вже заборонена в Україні згідно з українським законодавством. Реклама тютюнових виробів вже заборонена в Україні згідно низки міжнародних актів, зокрема Рамкової конвенції по боротьбі з тютюном Всесвітньої організації охорона здоров'я, яка ратифікована Україною. Тому я дуже здивований, що для деяких наших колег це мало не головне джерело фінансування. Ще раз говорю, заборонено. Єдине, що ми зараз з вами робимо, це уточнюємо ще види тієї реклами, які додатково, на нашу думку, мали бути заборонені.

Тепер що стосується якихось питань, які комерційного характеру, що от падає ринок, треба підтримати ринок, тому давайте будемо рекламувати тютюнові вироби. Колеги, ми говоримо не про рекламу соків, вод і так далі. Ми говоримо про рекламу тютюнових виробів, які, крім усього іншого, вбивають, які, крім усього іншого, шкодять здоров'ю, що коштує зокрема і економіці України. Якщо ми будемо міркувати виключно з міркувань того, щоб рекламний ринок оживити, щоб він заробляв більше грошей, давайте рекламувати героїн, кокаїн – дуже класний ринок, абсолютно голубий океан для того, щоб підняти величезні суми.

На жаль, те, що ми дотепер чули, і я би хотів, щоб ми зараз трошки цю ситуацію виправили, це, на мою думку, більше нагадує лобізм, коли представники конкретних бізнес-асоціацій лобіюють свої бізнес-інтереси, представляючи це зараз як представники громадськості. До речі, згідно американського законодавства бізнес-асоціації не є представниками громадськості, а, власне, тими, хто займається лобізмом. Давайте називати речі своїми іменами.

Натомість тут присутні представники громадських організацій, які професійно займаються проблемою тютюнопаління в Україні уже багато років. Давайте дамо слово їм, зокрема бачу тут Дмитра Купиру, який вже давно тягне руку, можливо, і він має що сказати як представник громадськості, щоб у нас не було дуже однобоке бачення того, що нібито "вся громадськість" (в лапках) вважає, що ухвалення такого закону є шкідливим.

Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, пане Володимире.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Можна мені слово ще?

ПОТУРАЄВ М.Р. Миколо Леонідовичу, зараз вам дам слово.

В жодному разі тут немає такого якогось перекосу, бо вчора представники громадських організацій, які професійно займаються боротьбою з тютюнопалінням, були на підкомітеті, їхні всі зауваження були почуті і попередньо враховані. Попередньо враховані. Але ми тут чули не лише, вибачте, представників бізнес-асоціацій, ми почули також представника медіа-спільноти. Це по-друге. Не йдеться про те, що вони виживають за рахунок реклами тютюну. Це не так. Це не так. Значить, це по-друге.

Ну добре, щоб не затягувати власним спічем дискусію, зараз Юрій Павленко, він тягнув руку до того, потім Микола Княжицький. Гео Леросу обов'язково потім. Депутати спочатку. А потім вам дамо слово. І Мар'яну Заблоцькому. Обов'язково. Ну спочатку члени комітету, потім запрошені депутати, потім ще представники громадськості.

Юрію Олексійовичу, будь ласка.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Шановний голово, шановні колеги! Шановні учасники засідання! Я як один із тих, хто підтримував заборону реклами тютюну і алкоголю, так само категоричний і з точки зору підтримки даних змін щодо заборони реклами електронних сигарет, рідин, які використовуються в електронних сигаретах. Я вважаю, що ми маємо тут це рішення ухвалювати.

Більше того, виступи представників, учасників комітету і пана Сича, і інших лобістів тютюнової і алкогольної сфери мене тільки більше переконали в цій позиції.

Разом з тим, от хотів би відзначити ту велику роботу, яку зробив учора підкомітет. Я, на жаль, не зміг взяти участь в його роботі як член підкомітету, але з повагою оцінюю ту роботу, яку зробили колеги.

Сьогодні, знайомлячись з самим текстом законопроекту, вже підготовленою таблицею, я розумію, що було дуже небагато часу і я бачу там ряд неузгодженостей. Ви знаєте мою незмінну позицію, що законотворча робота має бути максимально якісною і професійною, тим більше в такому питанні, де сходяться інтереси ну як мінімум двох великих чи двох достатньо "гарячих" позицій. В цій ситуації я якраз противник поспішати там, де треба зробити якісно. Тому в даному випадку я якраз і підтримую позицію голови комітету про необхідність такого спільного засідання трьох підкомітетів, особливо там є ряд поправок, я особливо не хочу заходити в їх суть, але є ряд поправок, по яких необхідно ухвалювати максимально професійне рішення із запрошенням експертів, які глибоко розуміють тему, з тим щоб ми поспішно, під гарною ініціативою і гарною маркою, не зробили ще гірше.

Тому я думаю, що тут тиждень, він не вплине на ситуацію, але якість цього закону, вона серйозно вплине, з однієї сторони, як на захист дітей, так з іншої сторони, так, я впевнений, треба чути індустрію теж і треба давати їй час підготуватися до будь-якої законодавчої зміни, а це достатньо серйозна законодавча зміна - щодо обмеження реклами. Це треба зробити чим швидше, тим краще, але зробити максимально професійно.

Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Я хочу пригадати, що коли пан Юрій Павленко каже, що він був ініціатором заборони реклами тютюну і алкоголю на телебаченні, в радіомовленні, пане Юрію, з вашого дозволу, я хочу вам подякувати, бо я тоді працював в індустрії і дуже добре пам'ятаю вашу зважену позицію, послідовну, але зважену, що коли індустрія відмовлялася від реклами спочатку тютюну, потім алкоголю, це ви дійсно були провайдером цього, але завжди була конструктивна співпраця з владою на той час виконавчою. І насправді вся ця реклама пішла в минуле, але завдяки конструктивній позиції, зокрема пана Юрія Павленка, це було зроблено максимально для

індустрії в зрозумілі темпи, я би сказав. Реклама була заборонена, але заборонена таким чином, що ніхто не постраждав.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Не постраждали, але були готові постраждати.

ПОТУРАЄВ М.Р. Ну, дивіться, я сказав би так, як каже стара народна мудрість: святе місце не буває пусто. Так? І насправді, коли тоді пішла в минуле реклама тютюну і алкоголю, вона практично одночасно заміщала рекламу фармацевтики. Ну тобто це процеси, які компенсують один інший. Так і треба робити, якщо у нас відповідальна позиція. І так свого часу робив пан Юрій Павленко, за що я йому ще раз дякую як тоді медійник.

Пан Микола Княжицький. Будь ласка, Миколо Леонідовичу.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую.

Ну, по-перше, я хотів попросити пробачення перед паном Сичем, тому що я сам з журналістського цеху і я пам'ятаю, як я реагував на депутатів, які мені не давали слово сказати, коли я був журналістом. Сич робить якісний медійний продукт, на це треба зважати.

Друзі, якщо ви справді подивитесь на ринок друкованої преси в Україні, то вона фактично, можна сказати... *(Шум у залі)*

ПОТУРАЄВ М.Р. Колеги, може, давайте послухаємо колегу?

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Ви знаєте, ми на віддаленому доступі, просто всі інші не чують, коли хтось говорить. Я буду дуже вдячний, якщо ми по черзі будемо говорити .

Так от, друкованої преси у нас фактично немає, друкована преса вмерла. І коли ми робимо правильні речі, тому що тут я підтримую колегу В'ятровича, який каже, що якщо ми беремо будь-яку рекламу, то можна і

алкоголь рекламувати, і все інше рекламувати. Цього, звичайно, робити не потрібно. Але враховувати те, що друкована преса жити повинна, вона має жити. У нас, наприклад, ринок зовнішньої реклами традиційно в 20 разів більший ніж в будь-якій країні Європи. І всі ці гроші ідуть на друковану пресу. А друкована преса – це свобода слова, це думка, це все наша відповідальність. І ці баланси – це теж наша відповідальність. І ми самі і дуже часто позбавляємо друковану пресу інших надходжень, які вони мають в інших країнах, а потім позбавляємо їх взагалі всього на світі. Це неправильно, тому що преса тоді дійсно повністю залежить лише від олігархів або від того, хто її фінансує з політичною метою, не орієнтована на ринок. І наше завдання, між іншим, це виклик, який буде стояти перед нами, все ж в який спосіб це врегулювати.

Що стосується цього конкретного прикладу. Як я розумію, існував попередній проект закону, який пропонував прирівняти, скажемо так, умовно, IQOS до інших сигарет, що логічно, тому що IQOS - це, по суті, такі самі, як і інші сигарети. І якщо має бути заборона для інших сигарет, то має бути заборона і для, я, може, грамотно не буду говорити, бо я не знаю всіх термінів цих, ТВЕНі і всього іншого, але для всього іншого, що шкодить здоров'ю. Це я в принципі цілком підтримую.

Я теж чудово розумію позицію, що закон не повинен мати зворотної сили. І якщо люди заключили рекламні угоди, то в принципі дати їм час в розумному розумінні, там, не більше року, але щоб ці угоди були виконані, теж, звичайно, потрібно. І оце, може, єдиний компроміс, на який в принципі в той чи інший спосіб ми можемо іти.

Я почув від пана Сича цікаву думку про спонсорство конференцій і що в Європі в такий спосіб це дозволено, умовно кажучи. Я цього не знаю. Якщо ми будемо відкладати розгляд цього законопроекту, то, звичайно, цей досвід треба було би вивчити і хоча би для себе розуміти. Притому я не є прихильником.

Якби ми могли проголосувати, прирівняти, умовно кажучи, так, як це от я бачу по поправках, багато поправок пані Кравчук цього стосується. В принципі, я підтримую всі ці поправки пані Кравчук, і ми можемо просто прирівняти, умовно кажучи, ці всі IQOS до звичайних сигарет і подумати про цей перехідний період. Мені здається, це все, що ми повинні зробити.

Бо дуже багато іншого, про що ми говоримо в цьому законі, ми вчора прийняли в зовсім іншому законі. І те, про що говорив пан Сергій Вербов, дійсно частина його виступу стосувалась реклами, це вона є і в цьому законі, але частина стосувалась інших заборон, які в іншому законі, які ми проголосували в першому читанні. І в тому іншому законі, безумовно, все це має бути, просто давайте ми не будемо плутати перший і другий.

Таким чином, повністю ігнорувати думку медіа я б не став. Але сказати собі, що ми маємо рекламувати все підряд, теж не можна. Тому найпростіше - це прийняти цю концепцію, що все, що заборонено для звичайних сигарет, заборонено і для електронних сигарет, різниці між ними ніякої немає. Якщо можливо, зробити ці перехідні періоди, бо логіка певна в цьому є. Інша справа, який термін? Ясно, що 2 роки тягнути ніхто не буде, так, як дехто пропонує: там 2 і 4 місяці, 3 роки – це повний абсурд. Але визначити якийсь розумний строк для перехідного періоду і ми можемо в принципі нормально працювати.

Якщо є речі, які в Європі дозволені, а у нас ні, то це теж треба проаналізувати, врешті-решт, певні правки будуть ставитися в залі на підтвердження, далі це можна буде обговорювати, невідомо, як цей закон буде проходити, цей досвід можна буде вивчати. Але те, що електронні сигарети нічим не відрізняються від звичайних, це для мене абсолютно логічно і зрозуміло.

Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, Миколо Леонідовичу.

Пан Гео Лерос. Гео Багратович, будь ласка.

ЛЕРОС Г.Б. Дякую.

По-перше, я хотів би виразити солідарну позицію з паном В'ятровичем та з паном Павленко, бо мої думки стосовно цього законопроекту та більшості правок, ну майже все сходиться з їх позицією.

Єдине, що я хотів сказати, що для мене персонально самі ці ТВЕНи, IQOS чи ще щось, вони несуть такий самий ефект, як і звичайні цигарки. Тому я вважаю, що їх повністю стосовно реклами, стосовно способу прояву в медіа, треба повністю звести до однакового прояву, як і зі звичайними сигаретами, бо вони несуть такий самий вплив, особливо на дітей.

Я недавно гуляв по місту, і те, що я бачу, що майже вся молодь курить ці IQOS. Це реально вплив свободної реклами на молодь. Тому я вважаю, що треба якось намагатися боротися з впливом цих електронних сигарет на молодь.

Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Павле Миколайовичу, будь ласка.

СУШКО П.М. Дякую.

Також підтримую колег, а також підтримую пані Євгенію Кравчук. Дійсно, яка була мета, щоб прирівняти нові вироби сигаретні, про які кажуть, що вони менш шкідливі чи більш шкідливі, це питання відносності, відносно чого. Звичайно, ми повинні максимально обмежити вплив на дітей, маніпулювання, що це щось не таке шкідливе і так далі, але ми все ж таки повинні розуміти, що також медіа індустрія працює, і ми також повинні враховувати їхні інтереси, там також працюють люди. І якщо перше читання цього законопроекту було нами узгоджено і більш-менш збалансовано було, і основна мета законопроекту досягалася, то коли ми працювали з цими

правками, ну, дуже багато правок, які дійсно регулюють взагалі ринок, оборот.

Я не є фахівцем з цього питання, питання бізнесу в цій індустрії, тому дійсно підтримую Євгенію Кравчук: треба зважено, у нас є 3 підкомітети, які мають зв'язок із всіма індустріями або зі всіма сферами, якими вони опікуються, і також за те, щоб дуже виважено підійти до цього питання, обговорити його широко, щоб були і представники з одного боку, і з іншого боку, і ми як народні депутати вислухали ці позиції вже, експертні позиції і дійсно приймали рішення більшістю голосів, не так як вчора було: 2 члени підкомітету і від нас двох повинні залежати долі інших людей.

Тому я також підтримую пропозицію Євгенії Кравчук провести спільне засідання трьох підкомітетів та Микити Потураєва як можна швидше, підготуватися до них, пройти по кожній правці ще раз і прийняти цей законопроект.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, Павле Миколайовичу.

Мар'ян Заблоцький, будь ласка.

ЗАБЛОЦЬКИЙ М.Б. Дякую.

Я вже бачу, що ви підходите до правильного рішення, що інтуїтивно відчуваєте, що щось тут не зовсім так. Дивіться, дійсно, якби це був закон, який просто забороняв рекламу виробів, це так, але він до другого читання, принаймні в тих редакціях, які обговорюються, суттєво виходить за ці межі.

Я сам з податкового комітету. До нас подібні законопроекти заходили, ми бачили ці редакції, вони не нові, деяким нормам вже декілька років, вони також і в медичному комітеті, деякі прийняті в 4358, їх добре знають, і, в принципі, це непогана стратегія – відправити на інші комітети і швидше, але вони мають за собою дуже багато нюансів.

Ну, наприклад, дійсно, є ринок реклами, і він дійсно багато втратить. Але ви повинні розуміти, що тут виступили представники Американської торгової палати і сказали – ні, а в Україні в принципі 6 більш-менш помітних виробників тютюнових виробів і один великий імпортер, то, наприклад, з тих шести великих виробників: 3 - за цей закон і 3 – проти. Чому? Тому що є, наприклад, виробники у Львові маловідомих сигарет, у Жовтих Водах, які втрачають долю ринку для IQOS і glo. Вони бачать в цьому великий позитив. Чому? Тому що тоді буде, на їхню думку, не так сильно втрачатись доля споживання звичайних сигарет. Тобто, наприклад, в них теж є професійні асоціації, які їх об'єднують, здається, національна асоціація тютюнових виробів, вони тут не виступають. Чому? Тому що вони – за, на податковому комітеті ми це бачили. Тобто ринок в цьому плані розділений.

Далі. Тут є норми, які не стосуються, наприклад, реклами, які менеджують торгівлю. Тобто тут, наприклад, пропонується заборона викладки. Викладки – це не питання реклами, це питання того, ви знаєте, що будь-який товар в магазині, постачальник доплачує просто за місце на полиці, скільки відсотків воно його займає. Відповідно така заборона, вона міняє долю ринку певних гравців. І є серед тих 6-7 імпортерів гравці, які за, і ті, які проти. Невідомо, як воно подіє на ринок в цілому, але те, що одним підіграє, інших вразить, це 100 процентів. Наприклад, вважається, якщо є заборона викладки, то споживач швидше буде схильний попросити найдешевшу пачку сигарет, оскільки не буде бачити там знайомих брендів. Тобто хтось там – за, хтось - проти, тобто буде внутрішній перерозподіл.

Є інші нюанси. В нас є, наприклад, такий сегмент споживання тютюнових виробів, можливо, ви бачили, на Богдана Хмельницького є сигаретний дім "Фортуна". По ідеї після цього закону йому треба закритись, тому що зайти в магазин з пустими прилавками не має жодного змісту.

Є нюанси, які полягають в тому, що ті кіоски, які продають пресу по всьому Києву, які ще збереглись, які продають тютюнову продукцію, їм зараз

забороняється викладка, але 80 відсотків свого доходу вони отримують від сигарет. Сенс в кіосках преси пропадає повністю. Відповідно ви правильно зробите, якщо подивитесь, тому що насправді питання більш складне, ніж те, що одні індустрії за, а хтось проти. Насправді в індустрії є ті, що за, і ті, що проти. Хтось виграє, а хтось програє. Познайомтесь з ними, щоб ви краще прийняли це рішення.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, пане Мар'яне.

Я обіцяв дати слово. Будь ласка.

КУПИРА Д. Доброго дня, шановні народні депутати! Дмитро Купира, громадська організація "Життя". Жодним чином не пов'язаний з жодним виробником чи імпортером... *(не чути)*

Хочу сказати наступне. Дуже хороша ініціатива, і з тими поправками, які були внесені авторами законопроекту до другого читання, Еллою Репіною, як на мене, законопроект 4212 став набагато сильніше, відображає інтерес того, щоб захистити здоров'я дітей та молоді. Такі норми були і в поправках інших депутатів... *(не чути)*

На сьогоднішній день 63 відсотки дітей у віці 13-15 років кажуть, що вони спостерігають рекламу тютюнових виробів у точках продажу. Звертаю увагу, що з 2011 року реклама тютюнових виробів в Україні заборонена. Кожна точка продажу, де виставляється, це є точка реклами. Так все-таки, в нас реклама заборонена чи не заборонена? Коли чув від представників медіа про те, що вони рекламують тютюнові вироби, я чув це як заяву про порушення законодавства, тому що реклама тютюнових виробів в Україні заборонена.

Суть законопроекту, дійсно, це уточнити те, що доповнити електронними сигаретами і пристроями для нагрівання заборону реклами тютюнових виробів, тому на сьогоднішній день вони ніяк не врегульовані. І

хочу вам сказати, що, наприклад, на сьогоднішній день 20 відсотків дітей у віці 13-15 років курять електронні сигарети, хоча 10 років тому не курила жодна дитина, бо їх не було, електронних сигарет.

ПОТУРАЄВ М.Р. А що вони курили до того?

КУПИРА Д. Але тепер 15 відсотків курить сигарети, а 20 відсотків електронні сигарети.

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. Не змінилося, додалося.

ПОТУРАЄВ М.Р. Я сподіваюся, що коли ми будемо ще мати час, ви нам презентуєте ... *(не чути)*

КУПИРА Д. Я тоді на статистиці зупинюся. Єдине додаю, що за тими дослідженнями, які ми маємо, українське суспільство на рівні 87 відсотків підтримує запровадження заборони реклами електронних сигарет, пристроїв для нагрівання, стимулювання продажу, як це є з тютюновими виробами в чинному законодавстві.

Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Звичайно, пані авторка законопроекту. Пані Елло, будь ласка, вам слово.

РЕПІНА Е.А. Дуже дякую.

Я сьогодні буду коротко, тому що, на мій погляд, зараз мені дуже прикро. Чому? Тому що ми винесли цей проект на позачергове засідання і зважали на те, що ми повинні його розглянути не зважаючи ні на що, а

сьогодні партія влади каже, що ми не хочемо, ми будемо його розбирати по лапкам, по "зап'ятым" (прошу вибачення за російську), і за ще там якісь неясні умови. І ви кажете ще одну таку річ, що на сьогоднішній день для нас бізнес – це важливіше, ніж те, що у нас найважливіше – це діти. Тому мені сказати більше нічого. Ви можете розбирати як хочете. Я вважаю, що законопроект достатній для того, щоб його прийняти. І на це у нас є воля, є політична воля і є наша сила. Я зважаю на те, що всі наші опоненти покинули зал, щоб не втручатися в цей процес, тому на вашу волю.

ПОТУРАЄВ М.Р. Справа ж не в тому, пані Елло, що з текстом, який був на першому читанні. Справа у поправках. Ми можемо зараз...

РЕПІНА Е.А. Ми вчора розглядали поправки. У нас є 3 позиції, на яких ми зараз наголошуємо. Це 3 позиції... Ми розуміємо зараз, кожен з нас доросла людина і ми розуміємо, що на рівні тютюнових виробів ми забороняємо IQOS. Ми згодні з цим? У нас є одна стаття, у нас не 50, не 100 статей. Всі правки стосуються одного і того ж, всього 3 суперечності, і ми не можемо зараз їх розібрати, нам треба зібрати консиліум якийсь для того, щоб це все зробили. Я не розумію. Я не хочу маніпулювати, але я не розумію, як ми так ставимося до цього. Ми відклали один раз, відклали другий раз, відклали третій, а тепер ми будемо слухати всіх, і кажемо про те, що одні нам прислали листи, другі, треті. Ну, я не знаю.

СУШКО П.М. Пані Елло, от дивіться, просто зараз ви такі речі кажете, я вас дуже поважаю, і я особисто все зробив максимально для того, щоб цей закон, колеги підтвердять, що особисто я максимально сприяв, щоб його в першому читанні пройшли і щоб до другого винесли. От особисто. Тому не треба тиснути на нас. Ми хочемо дійсно підійти виважено. Ми зробимо, але не треба тиснути.

(Шум у залі)

РЕПІНА Е.А. У нас є три позиції. Давайте по цих позиціях пройдемося і проголосуємо. І все.

(Шум у залі)

ПОТУРАЄВ М.Р. Андрій ... , будь ласка.

БОБЛЯХ А.Р. Я прошу вибачення. Я вчора був присутній на підкомітеті насправді, вчора ми заслуховували, виходить, лише одну сторону даного питання. Якщо є звернення від бізнес-асоціацій, від різних організацій є звернення, почути їх також потрібно (розумієте?), для того щоб зробити виважене рішення.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Колеги, рішення приймають депутати - не бізнес-асоціації. Депутати! Депутати, присутні зокрема тут. Давайте не тікати від цього рішення.

БОБЛЯХ А.Р. Зачекайте, ми й не втікаємо. Пане Володимире, давайте, я не договорив ще. Я прошу вибачення.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Я не знаю і ви не знаєте, які це будуть рішення. Давайте поставимо, проголосуємо - і рухаємося далі. Що дає відкладення?

_____. Давайте, перше рішення було, пропозиція - відтермінувати, перенести до того, поки зберуться підкомітети, велике загальне засідання підкомітетів. Давайте ставити рішення тоді так.

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. Пропоную голосувати.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, пане Андрію.

Перед тим, як поставити на голосування дві пропозиції - власне мою і пропозицію пана Володимира В'ятровича, хочу зокрема зазначити, що рішення приймають депутати Верховної Ради України в інтересах українського суспільства і української економіки. Тому я ніколи в цьому комітеті не підтримаю жодного рішення, яке безпідставно наносить шкоду українській державі через те, що хтось незворотно, без жодних компенсаторів, через тільки те, що ми тут вирішили, що щось дуже важливо, і люди втратять доходи, роботу, страхові внески, пенсії і так далі, і так далі.

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. *(Не чути)*

ПОТУРАЄВ М.Р. Коли він ішов без поправок, які регулюють як торгівлю, вони торгівлю фактично регулюють, а не рекламу, коли він ішов без поправок, які залишать медіа, якими я опікуюсь і буду опікуватись, без величезних грошей після COVID... Я не знаю, пане Володимире, от я розумію саркастичну, можливо, посмішку, але чи знаєте ви, а я думаю, що ви не знаєте, я не хочу на це зайвий час витратити, чому я казав, що варто було би послухати людей на підкомітетах, бо от я вас інформую, що коли йшла епідемія, то як поводити рекламодавці себе з українськими медіа? Не лише "Philip Morris" або якийсь там "British American Tobacco", а всі без виключення. Вони ставили на "стоп" контракти. Тобто от коли був локдаун, а їх було два, українські медіа взагалі копійчини жодної не отримували. Бо їх ставили на "стоп" - і все. А тому що "споживач не споживає нічого, навіщо ми будемо витратити гроші?" Коли були карантинні обмеження, коли Київ там був у "червоній зоні" і були карантинні обмеження за адаптивного

карантину, те ж саме відбувалося. Так, не тотально всі, але багато груп товарів не рекламувалися.

Дивіться, я і був би радий зараз піти в розгляд цих поправок, бо насправді їх небагато, але вони дуже мають принциповий характер. Я просто знаю, в якій важкій ситуації... Я не відповідаю за всі ринки і, повірте мені, я аж ніяк не адвокатую виробників тютюну або тютюновмісних засобів, я тут в цьому сенсі адвокатую тільки індустрію, яка моя рідна, – медійна. Ми їх точно з вами позбавимо, я думаю, значної частини цих грошей, змушені будемо це зробити. Бо насправді, як ви правильно зазначили, коли відреагували на мою репліку, ми ж несемо відповідальність, і тут ми з вами згодні, перед суспільством, після того тільки перед економікою. Тому на користь суспільства, звичайно, обмежити такі шкідливі речі. Але знову-таки, обмежуючи їх, ми маємо їм чітко сказати: "Друзі, на стільки і в такий термін".

У нас тут немає зараз повністю узгодженої позиції. Саме через це, пане Володимире, я запропонував провести ще одне засідання трьох підкомітетів.

Отже, колеги, у нас є дві пропозиції: одна моя – про проведення спільного засідання трьох підкомітетів і розгляду ще раз всіх поправок до законопроекту 4212 (по кожній, знову по кожній) і пропозиція пана Володимира В'ятровича – зараз перейти до розгляду законопроекту по поправках.

З вашого дозволу, оскільки моя пропозиція поступила першою, я її поставлю на голосування.

Колеги, хто за те, щоб відкласти розгляд на комітеті сьогодні законопроекту 4212 і провести спільне засідання трьох підкомітетів (підкомітету з питань кінематографії та реклами, підкомітету з питань інформаційної політики та підкомітету з питань охорони дитинства) з розглядом по кожній поправці законопроекту 4212 з подальшим поверненням

до розгляду цього питання на комітеті? Хто за таку пропозицію, прошу голосувати. Хто за?

БОГУЦЬКА Є.П. Богуцька – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую. Пан Абдулін, побачив, за. Дякую.

ЛЕРОС Г.Б. Лерос - утримався.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

БОГУЦЬКА Є.П. Мене почули, Микито?

ПОТУРАЄВ М.Р. Почули, пані Лізо, почули.

Хто проти? Пан В'ятрович. Дякую, побачив. Хто утримався? Пані Федина.

ЛЕРОС Г.Б. Лерос - утримався.

ПОТУРАЄВ М.Р. Пан Гео - утримався. Дякую.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Княжицький.

ПОТУРАЄВ М.Р. І пан Княжицький - утримався. Миколо Леонідовичу, дякую.

Пане Володимире, з вашого дозволу, оскільки моя пропозиція набрала більше голосів, рішення прийнято.

Будь ласка, Павле Миколайовичу, я просив би... Колеги, Павло Миколайович – голова профільного підкомітету, тому, з вашого дозволу, не

будемо це голосувати, доручимо саме йому скоординувати зібрання трьох підкомітетів. Наступний тиждень у нас, до речі, комітетський. Я розумію, що дехто може бути у справах, але це можна... Тим більше, у вас засідання ПАРЄ. Ну, давайте якось, Павле Миколайовичу, ви подивіться, якщо це можливо, наступний тиждень все ж таки, щоб ми надовго не відкладали. Але, з вашого дозволу, ви будете головний координатор збору всіх трьох підкомітетів. Просив би, колеги, щоб усі були. Павло Миколайович також відпрацює, щоб максимально всі були запрошені, хто зацікавлені особи.

В'ЯТРОВИЧ М.В. Ми ще раз пройдемо поправки?

(Шум у залі)

СУШКО П.М. Вчора були правки редакції секретаріату.

ПОТУРАЄВ М.Р. Пане Володимире, вчора з депутатів, нас з вами не було, будемо чесні.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Ми делегували тих людей, які розглядали це... Сьогодні ми могли проголосувати. ... *(Не чути)*

ПОТУРАЄВ М.Р. Пане Володимире, ну, слухайте, ми ж не делегуємо право тиснути на кнопки за нас в Раді. Я попросив би утриматися від звинувачень.

ФЕДИНА С.Р. Пане Микито, тут останні 45 хвилин руку тягне Гліб Колесов – юрист Центру демократії і верховенства права.

ПОТУРАЄВ М.Р. Будь ласка.. Вибачте, я не всіх бачу, бо не дуже добре освітлення. Пане Гліб, будь ласка.

КОЛЕСОВ Г. Дякую, пані Софіє. Дуже приємно. Дякую за можливість участі головуючому. Доброго дня всім присутнім. Мене звати Гліб Колесов, я юрист Центру демократії і верховенства права. І, власне, Центр демократії і верховенства права консультував і допомагав депутатам, присутнім тут, якраз готувати цей текст і правки до цього тексту до другого читання.

Перше, що я хочу сказати, Віталій Сич ще є, сподіваюсь, він мене чує, я з величезною повагою ставлюся до радіо НВ і щодня його слухаю і так само читаю видавництво "НВ". Водночас сьогодні відбулося просто безпрецедентне визнання порушення закону (мова йде про Закон 2899), мова йде про Рамкову конвенцію з боротьби проти тютюну, що у нас існує спонсорство реклами. Це перше.

Друге. Будь ласка, якщо ми говоримо, я – юрист, я буду оперувати юридичними поняттями, якщо ми говоримо, що цей законопроект спрямовано на те, щоб захистити нашу молодь від шкідливого впливу новітніх тютюнових виробів, там згаданих IQOS, інших електронних пристроїв, не будемо їх рекламувати, то треба виходити з принципів державної політики щодо попередження і зменшення вживання тютюнових виробів, їх шкідливого впливу на здоров'я населення, які містяться в однойменному законі № 2899. І серед цих принципів є пріоритетність політики у сфері охорони здоров'я у порівнянні з фінансовими, податковими, корпоративними інтересами суб'єктів господарювання, діяльність яких пов'язана з тютюновою промисловістю. Це друге.

Третє. Будь ласка, я вчора говорив, дякую Павлу Сушку за можливість вчора виступити, в нас ратифікована з 2006 року Рамкова конвенція з боротьби проти тютюну, у нас з дня на день буде імплементована директива Європейського Союзу 201440, яка є обов'язковою для України в рамках виконання положень Угоди про асоціацію, і там так само міститься заборона реклами тютюнових виробів і тютюнове спонсорство.

І останнє. В "Укрінформ" 8 числа цього місяця на 14:30 запрошую всіх, якраз будемо говорити в рамках і цього законопроекту, і законопроекту, який вчора проголосували в першому читанні, 4358, про етичність і журналістські стандарти, журналістську етику і співпрацю з тютюновою індустрією в таку епоху – епоху COVID, як правильно сказав Микита Русланович, що зараз тяжкі часи для медіа. Тому ми якраз це продискутуємо з точки зору антитютюнового законодавства, з точки зору які стандарти нам ще потрібні, як запобігати впливу тютюнової індустрії на здоров'я населення.

Дякую вам.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, пане Глібе.

От бачите, чому, власне, я пропонував провести засідання підкомітетів. Тому що от пан Гліб зараз пригадав Конвенцію 201440, і ви, пане Володимире, згадували. Але справа в тому, чому потрібно провести засідання підкомітетів, тому що насправді Конвенція 201440 не стверджує обов'язкових правил для всіх країн - членів ЄС, а залишає, навпаки, за кожною країною право встановлювати свої заборони і обмеження. Варто було б, і я сподіваюсь, що можна буде це і під час "круглого столу", я не знаю, чи зможу я особисто взяти участь, але сподіваюсь, що у пана Гліба там будуть люди фахові достатньо, щоб подивитись аналітику по країнах ЄС і не лише країнах ЄС, також і західних інших країнах, США, інші країни, як вони вирішують такі питання. Бо насправді єдиної практики, наскільки я подивився досвід закордонний, в першу чергу європейський, її не існує. Директива є, але директива європейська достатньо гнучка, як в принципі і більшість європейських документів.

Так що у нас, звичайно, є обов'язок, в першу чергу перед нашим суспільством, заборонити більшість і обмежити максимально, можна не забороняти, але обмежити, але те, що ми самі в Україні можемо в рамках

достатньо широких, які закладені директивою, самі визначити, як це робити, своїм розумом яюсь, це точно наше право, воно ніяк не обмежується директивою 201440.

Зараз Ірина Мирославівна і потім ви.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Шановні члени комітету, ви знаєте, у нас складна дискусія, і я думаю, що ми правильно зробили, що ми перенесли наше рішення на підкомітети для того, щоб ми усі впевнилися, і потім не було дискусії у залі, тому що нам треба буде кожному переконати свої групи, фракції і ті аргументи, які у нас виглядають непереконливо, ми повинні їх зняти у нас на комітеті.

Особисто для мене формула, яку назвав пан голова комітету про те, що суспільство і економіка, я б її спростила все ж таки до одного компоненту, що ми повинні дбати про суспільство, а економіка – це лише одна із складових, яка забезпечує розвиток суспільства. І якщо у нас буде хворе суспільство, жодна економіка нам нічого не допоможе. Тому правильно, що з підкомітети, правильно, що ми будемо враховувати усі аргументи, але давайте запам'ятаємо, що для нас є пріоритетом – це наше майбутнє, чи воно в нас буде, чи у нас його не буде.

Тому готуємося комплексно все обговорювати. Наприклад, я, уже заслухавши ті аргументи, які звучали, я сформулювала своє рішення, але я хочу, щоб все ж таки на шальках терезів ми визначилися у цьому пріоритеті – майбутнього нашої держави.

Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Я тут хочу тільки дуже коротко зазначити, що я як "лівий", а не "правий" дотримуюся того, що все ж таки економіка є певною мірою приматом, бо там ми десь навіть сходимося з неомарксистами, бо без

економіки не буде суспільства, тому що юрба жебраків не може створити суспільство, тільки люди складно економічно організовані створюють суспільство. Ну, це таке питання цікаве політологічне.

Олександр Євгенович Кабанов, будь ласка.

КАБАНОВ О.Є. Я вірно зрозумів, що народний депутат України звинуватив членів гуманітарного комітету під стенограму в отриманні хабара зараз?

ПОТУРАЄВ М.Р. Я переконаний, Олександр Євгеновичу, що це була, може...

КАБАНОВ О.Є. Я почув фразу цю.

ПОТУРАЄВ М.Р. Олександр Євгеновичу, я переконаний, що це була обмовка така сама, як у пана Віталія Сича, який просто обмовився, коли казав про рекламу тютюну. Він, звичайно, мав на увазі ... *(нерозбірливо)*

КАБАНОВ О.Є. Ну, по-перше, ми дуже уважно роздивимося усі фрази. "Гроші роблять все" – це було сказано на адресу членів гуманітарного комітету.

ПОТУРАЄВ М.Р. Олександр Євгеновичу, я дуже ціную вашу позицію як людини, яка завжди обстоює честь всього комітету, не зважаючи від того, до якої фракції належить той чи інший депутат, ви завжди насторожі честі членів Комітету гуманітарної та інформаційної політики, за що я вам дуже вдячний. Вдячний і зараз.

КАБАНОВ Є.О. За анекдоти даже в Советском Союзе не сажали.

ПОТУРАЄВ М.Р. Сподіваюся, що емоції ми залишимо в минулому і так далі.

Дякую.

Колеги, далі у нас дуже важливе питання, яке ми хотіли, щоб ми розглянули і приділили цьому увагу, пан Микола Княжицький, пан Володимир В'ятрович і я, це питання про стан готовності до проведення іспитів на рівень володіння державною мовою і ведення реєстру державних сертифікатів про рівень володіння державною мовою відповідно до вимог Закону України "Про забезпечення функціонування української мови як державної". Це дуже важливе питання, колеги. Я дякую вам за те, що ви приділите цьому трохи уваги.

Значить, з нами на зв'язку пані Орися Демська, голова Нацкомісії зі стандартів державної мови, я її навіть сьогодні, по-моєму, бачив в Раді, то радий бачити її знову по Zoom. У них є невелика для нас презентація.

Я чому просив би бути, колеги, уважними до цього питання, тому що насправді у нас на кону, на хвилиночку, пане Володимире, поправте мене, сто з лишнім тисяч посад державної служби - як зайнятих, так і вакантних, і всюди там буде потрібен, і півтора місяця залишилося, і всюди буде потрібен екзамен, іспит, вибачте, іспит з української мови.

Тому слово пані Орисі. У нас також є пан Тарас Кремень на зв'язку. Але почнемо, з вашого дозволу, з пані Орисі.

Будь ласка, пані Орисю, вам слово. У нас, власне, одне запитання: чи все готово?

ДЕМСЬКА О.М. Скажу так: готово. Два запитання: чи мене достатньо добре чути і чи можна відкрити презентацію? Можна.

Я тоді, з вашого дозволу, відкрию презентацію. І передовсім, вельмишановні пані і панове депутати, велике спасибі за те, що запросили

нас до себе на комітет. Сьогодні комісії, власне, в цих числах червня виповнюється рік і місяць. І це наше перше таке "бойове хрещення". Ми готували іспит, ми його підготували, але сьогодні десь трошки здаємо самі іспит перед вами. Тому велике-велике спасибі, що ви нас запросили і, власне, ми готові вам показати нашу готовність до іспиту і до втілення його, до реалізації його, до започаткування його 16 липня 2021 року.

Найперше, що я хочу сказати, що концепція іспиту і реалізований іспит вкладається в логіку трьох кроків, три кроки, які передбачають простоту реєстрації, реєстрація в особистому кабінеті на сайті Національної комісії зі стандартів державної мови. Це нам допоможе впорядкувати процес іспитування, бачити обсяги претендентів на іспит і систематизувати саме проведення іспиту.

Складання іспиту в уповноважених установах на комп'ютерній системі. Такий підхід нам дозволяє організувати процедуру іспитування по всій державі з центром у Києві. Але громадяни, які мешкають на сході чи на заході української держави, на півдні чи на півночі, не мусять їхати до Києва, вони можуть здати свої іспити, якщо необхідно їх скласти, у своїх містах. І врешті, після складеного іспиту будь-хто, хто склав іспит, хто отримав сертифікат, у своєму особистому кабінеті може отримати сертифікат багато разів. Сам сертифікат безкоштовний і може бути отриманий 7/24.

Іспит, що дуже важливо, який є підставою отримання сертифікату, і треба сказати і акцентувати на цьому, що я із задоволенням роблю і акцентую, що сертифікат обов'язковий винятково для прийняття на посаду. При прийнятті на посаду публічних діячів, державних службовців, осіб начальницького складу Національної поліції, прокурорів, суддів, керівників закладів освіти лише за умови, якщо вони ідуть на конкурс, якщо вони посідають нову посаду, тоді є важливий і обов'язковий сертифікат. Це ... обставин буде *(не чути)*

Сертифікат не потрібен, якщо людина має атестат і є депутатом або службовою особою місцевого самоврядування, офіцером за контрактом, Національної поліції, адвокатом, нотаріусом, освітянами і медиками. Якщо людина має атестат і якщо в атестаті є відмітка, оцінка про знання української мови, про, власне, вивчення української мови в школі, то тоді не потрібен сертифікат.

З 17 липня 2021 року сертифікат безстроковий, іспит безкоштовний. Комісія справді готова приймати іспит. Щоб бути готовими на 16 липня 2021 року, нам вкрай важливо було розробити тестові завдання. Тестові завдання скеровані на те, щоб перевірити не знання лінгвістичні претендента, а вміння комунікувати, вміння гідно комунікувати від імені держави.

Надзвичайно важлива інновація, яку пропонує Національна комісія зі стандартів державної мови, це іспитова комп'ютерна система, чи, як ми бачимо, комп'ютерна іспитова система. Комісія виникла в час локдауну. Ми заходили в процедуру розроблення іспиту в період, коли громадяни були закриті, коли була позбавлена мобільності ціла нація. І, власне, це підштовхнуло нас до того, щоб здешевити іспит, щоб зробити іспит мобільним, щоб іспит можна було скласти на будь-якій платформі. Ми, власне, запровадили комп'ютерну іспитову систему. Що нам це дає? Нам це дає те, що попри те, що центр іспитування в місті Києві, в Національній комісії зі стандартів державної мови, сама процедура іспиту можлива в принципі в будь-якому місті і містечку нашої держави.

Також треба сказати, що для нас важливим є уповноважені установи та екзаменатори. Закон про забезпечення функціонування української мови як державної позбавляє нас від про університети і також добирати екзаменаторів з уповноважених установ. Треба розуміти, що комісія – це 29 осіб, з яких 9 – це члени Національної комісії зі стандартів державної мови і 20 – апарат комісії. Ми розуміємо, так, пане Микита, ви абсолютно праві, йдеться про понад сотню, а якщо зовсім так бути точним, то 150 тисяч

громадян української держави, які повинні скласти іспит в момент, якщо вони йтимуть на посаду, і отримати державний сертифікат.

Тому, розуміючи, що 150-200 тисяч людей, 29 людей не спроможні приймати іспит, і ми вдалися, крім того, що застосовуємо комп'ютерну іспитову систему, ми ще використовуємо і залучаємо екзаменаторів. уповноважених установ та залучення екзаменаторів.

Локації для проведення іспиту – це ще одна важлива функція міст у нас є залучені до, власне, ... і підзаконні акти.

Тестові завдання. Що найважливіше? Тестові завдання розроблені так, це надзвичайно важливо, щоб побачити вміння громадянина, який зобов'язаний володіти обов'язково державною мовою під час виконання своїх посадових обов'язків, щоб показати, що він вміє комунікувати, що він може комунікувати. Ми не перевіряємо лексику, граматику, синтаксис, ми перевіряємо володіння комунікувати, і, власне, так розроблені тестові завдання. І якщо ми бачимо ... вибір, така кількість тестових завдань може забезпечити півроку спокійної роботи, спокійного проведення тестової частини іспиту двічі на тиждень, і також ... можлива і значно більше, якщо задати трошки інші параметри. Якщо будуть запитання, то відповім і поясню.

Комп'ютерна іспитова система. Тестова частина абсолютно готова. Вже сьогодні будь-хто може зайти до нас на сайт і цю частину поспробувати. Тексти і усне спілкування – ці дві частини нашої комп'ютерної іспитової системи ми доопрацьовуємо і зараз триває апробація, ми доналагоджуємо процеси. Тому виглядає 87 і 62 відсотки в таких прорахунках, власне, можливість застосовувати цю систему. Ми плануємо не випадково на 07.07.2021 року, тому що на Івана Купала, думаю, що ... захоче іспит трошки поскладати.

... ми вже маємо готове, це меморандум з Асоціацією міст України ... На сьогодні вже є 119 локацій. Ми докупуємо гарнітури, не ми докупуємо, а в межах меморандуму в містах укомплектовані вже є локації.

Фактично ми розглядаємо можливість на кожній локації до десяти людей, щоб можна було прийти і можна було здавати іспит двічі на тиждень. Якщо кількість людей буде значно більша, в нас є можливість проводити кожного дня, з понеділка по п'ятницю, якнайменше дві сесії, хоча справді це буде дуже велике навантаження, і тут маємо деякі ризики. Такий хороший режим нашої системи, нашої комп'ютерної системи і покриття локацій - це оптимально тричі на тиждень іспит або двічі на тиждень іспит.

І підзаконні акти. Це велетенська робота, яка була пророблена Національною комісією зі стандартів державної мови, і ми тут також вже завершили. Сьогодні у нас такий складний день і одночасно приємний день, доповідь на комітеті, і сьогодні було засідання Кабінету Міністрів і Кабінет Міністрів прийняв ще одну свою постанову про порядок ведення реєстру державних сертифікатів і порядок ведення іспитів на рівні володіння державною мовою - це дві постанови Кабінету Міністрів, це підзаконні акти. Закон про забезпечення функціонування української мови як державної саме вимагає таких два документи, вони в нас вже є. Також у нас є рішення комісії про форму державного сертифікату, рішення зареєстроване в Міністерстві юстиції України. Також ... *(не чути)* рішення на виконання мовного закону, які не можемо ... з Міністерством освіти, з Міністерством юстиції України.

Що таке іспит? Це така найпростіша інформаційна історія. Іспит має три частини, дві з яких є письмові, одна є усна. Ми бачимо, 120 хвилин. На сьогодні у нас за 7 днів в дистанційному режимі протестувалося 650 осіб. У нас у комісії, на локації - 71 особа. Засвідчили всі, хто пройшли тестування, всі, хто пройшли складання іспиту, наближеного до реальних умов, склали іспит швидше, ніж 120 хвилин. Тобто 120 хвилин - це для комфортного, спокійного складання іспиту і для, власне, досягнення мети: показати свої вміння, показати свої здібності у володінні мовою, а не...

Якщо, скажімо, взяти оцінки у відсотках, то мінімальна оцінка, яку ми спостерігали, 71% зі ста, максимальна 97, середня вийшла 83,5. Для того, щоб отримати сертифікат про вільне володіння державною мовою I ступеня, нам потрібно 70 балів плюс 1, і II ступінь – 90 балів плюс 1. Таким чином ми бачимо, що тест, при тім, що ми апробаційні тести робили дещо складніші, щоб зрозуміти, яка наша верхня межа, ми бачимо, що навіть такий дещо складніший тест, бо реальний тест, реальний іспит, реальність буде трошечки ще простіша, не є таким загрозливим, як на перший погляд може видатись.

Якщо хтось із вас, шановні пані та панове депутати, хотів би подивитися, наскільки якісно ми вже працюємо, наскільки цікавою, наскільки дружнім є інтерфейс ... і сам іспит, то можете зайти на exam.mova.gov.ua і вже сьогодні пройти тестову частину. Справді дуже-дуже запрошуємо вас, якщо...

I, власне, ми бачимо, так виглядає перша сторінка, так виглядає уже сама тестова частина. І в результаті... *(Не чути)* ...іспит це просто. Це три кроки: зареєструватися, скласти і отримати сертифікат. Сертифікат безстроковий. Сертифікат безкоштовний і діє, має статус такий, як диплом про вищу освіту. Ви складаєте і можете користуватися...

І дуже важливо, що ми не тільки готові проводити іспит, що ми також розуміємо, що іспит це не про покарання. Іспит це про те, як людина проходить свій шлях громадянина і наскільки відповідально може комунікувати від імені держави.

Дякую за увагу.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, пані Орися.

ДЕМЧЕНКО О.М. У нас ще була ідея показати вам демоверсію іспиту. Якщо так, то ми покажемо, якщо ні, то я готова до відповідей.

ПОТУРАЄВ М.Р. Пані Оріся, ми тут вже повідкривали, хто хотів, на телефонах, на планшетах. Так що на демоверсію не будемо витратити час. Є до вас питання.

Я тільки хотів запитати у пана Тараса Кременія, чи у нього є якась додаткова інформація, щоб ми тоді перейшли до запитань від депутатів. Пане Тарасе, ви з нами? Чи є у вас що додати? Ви з нами? Чи є у вас що додати?

КРЕМІНЬ Т.Д. Доброго дня, шановні колеги. Хотів би приєднатися до привітань сьогоднішнього іменинника - Миколи Леонідовича Княжицького, подякувати йому за величезну роботу і стосовно підготовки Закону про мову, і за його блискучий виступ учора з трибуни Верховної Ради України, коли обговорювалися окремі з законопроектів, якими планувалося звузити функціонування української мови як державної.

Звичайно, я хотів би подякувати і колективу Національної комісії зі стандартів державної мови за те, що вони, починаючи фактично з 2019 року, відколи було обрано керівний склад і, власне, запущено їхню діяльність, вони проводять колосальну роботу, фактично самотужки. Звичайно, є велика підтримка з боку народних депутатів України, Кабінету Міністрів України. Очікування суспільства надзвичайно високі. Це складна робота, ніколи за 30 років української незалежності так серйозно не ставилися до питання сертифікації та іспитування державних службовців.

Ми знаємо, що такі спроби були. Напевно, у кожного з вас чи багатьох із вас є відповідні документи чи про освіту, чи посвідчення про рівень володіння державною мовою, але це були документи одного порядку і одного зразка. І власне, той сертифікат, який пропонується Законом "Про забезпечення функціонування української мови як державної", це є один із тих еталонів, які прийняті в багатьох країнах світу. І він справді демонструє рівень володіння державною мовою за означеними мовними компетенціями,

як це передбачено законом, як це передбачено взагалі певним порядком розуміння, усвідомлення письмової, усної складової, власне, самого іспиту.

Дуже символічно, що ми говоримо про це, власне, у ті дні, коли випускники українських шкіл складають зовнішнє незалежне оцінювання з української мови та літератури. І дуже символічно, щоб і ми як державні службовці, народні обранці, люди, які приймають рішення, показували і нашим дітям, що справді пройти тест чи пройти іспит на рівень володіння українською мовою це просто, це відповідально. І чому якщо діти складають такі іспити, ми не можемо їх скласти разом із ними?

І тому запрошую всіх вас, звичайно, пройти тестове іспитування, як уже було запропоновано, але в той же час і приділити увагу ще таким речам, про які хотів би сказати у другій частині свого короткого виступу разом із можливими запитаннями до доповідача.

Передовсім хочу сказати, що з моменту утворення секретаріату Уповноваженого і призначення мене на посаду ми постійно говорили про важливість підготовки до 16 липня 2021 року як до періоду, коли, власне, мають розпочатися іспити з української мови. Звичайно, світова пандемія, безліч інших труднощів, які стоять на шляху до повномасштабної реалізації та імплементації мовного законодавства, в якійсь мірі заважають нам. І тому налагодження тісної співпраці зокрема з Нацкомісією, спільні заходи, взаємодія з питань розробки тих або інших документів стали для нас одним із ключових пріоритетів. Тому, власне, до імплементації 6-ї, 10-ї статті сьогодні так само є запитання, як і до безлічі інших документів, які мають бути підтримані українською владою і, однозначно, самим суспільством.

Звичайно, ми співпрацюємо з Кабінетом Міністрів і просимо всілякої допомоги в тому, щоб ці іспити справді відбулися, і не менше ніж ви переживаємо за те, щоб претенденти на державну службу, які вступатимуть вперше так само, як і потенційні громадяни України, які так само мали би

складати іспит на рівень володіння державною мовою, були забезпечені тим, щоб отримати цей відповідний статус.

Тому що хотів би сказати? По-перше, подякувати комісії за те, що вони зробили так багато, і, можливо, проговорити ось які речі, про які вже було сказано і які ми проговорювали в тому числі в робочому порядку. Звичайно, питання готовності частини проектів постанов або інших нормативно-правових документів, які були озвучені на рівні 56%, чи вистачить часу зрештою до 16 липня їх реалізувати з тим, щоб вони стали документами? Це перше запитання.

Друге питання: ефективність інформаційно-роз'яснювальної кампанії. Бо потенційні державні службовці мали би володіти інформацією не тільки про початок іспитування, місця проведення таких іспитів, особливості, рівні, але й, зрозуміло, мати орієнтовні запитання з тим, щоб підготуватися якнайперше. Звісно, були б у нас безкоштовні курси, була би державна програма, було б набагато легше, так би мовити, до цього готуватися в тому числі.

Третє питання, це питання захисту персональних даних, які є не менш важливими.

Крім всього іншого, це питання доступності і ймовірності черг в умовах пандемії, в тому числі як це можна буде унебезпечити. По 5 днів проведення іспитів – це справедливо і правильно, але ми повинні розуміти, що це величезна черга. Хтось каже про 100, хтось каже про 120, хтось каже про 150 тисяч потенційних державних службовців. Це достатня кількість, яку треба буде, так би мовити, задовольнити в перші тижні чи в перші місяці в частині проведення, власне, таких іспитів.

І просте, банальне запитання – це взаємодія з Міністерством фінансів, і, власне, на яку кількість претендентів на державну службу вистачає грошей з тим, щоб ці іспити відбулися своєчасно і, як уже було сказано, безкоштовно.

Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, пане Тарасе.

Я сподіваюсь, що пані Оріся зараз на частину ваших питань відповідь.

Я дуже коротенько зазначу перед тим, як надати слово зараз Ірині Мирославівні, а потім пану Володимирі, я не знаю, чи там Микола Леонідович вже почав слідкувати, чи у нього, можливо, є ще запитання.

У мене дуже проста ремарка. Я так зрозумів з переписки, що там певна частина нормативки комісією зроблена і повністю готова, і лежить в Мін'юсті просто без погодження. То якщо потрібна від нас якась допомога, лист до пана Малюськи офіційний, я можу там і телефоном ще додатково набрати для підстраховки, як-то кажуть, то ми це все готові зробити. Нам для цього навіть не треба голосувати. Ви просто до нас звертаєтесь, пані Оріся, і я відповідний лист як голова комітету підпишу і направлю. Це у мене просто коротенька ремарка.

У нас є ще представник МОНу. Але зараз депутати чекають. Чи як, МОН, да? Давайте, пане Володимире, з вашого дозволу. Тоді представник Міністерства освіти та науки. І потім перейдемо вже до запитань від депутатів. Будь ласка.

МАНДЗІЙ Л.С. Дякую.

Ми спільно з комісією координуємо лишень роботу, не втручаємося в процес. Підтримуємо всі напрацювання комісії, які необхідно винести на засідання Кабінету Міністрів або на розгляд Міністерства юстиції. Тому впродовж наступного тижня після прийнятих вже рішень Кабінету Міністрів, я думаю, що нам вдасться погодити всі рішення, які необхідно, в Міністерстві юстиції.

Ми зробили все від нас залежне для того, щоб вийти на 16 число і бути готовими до проведення іспитів. Я зі свого інтересу, і виходячи зі свого

досвіду, вчора спробувала зайти на сайт, мені не вдалось, але сьогодні мені вдалось пройти тести. Я запрошую всіх пробувати, можливо, для того, щоб просто спробувати зрозуміти, як побудована система іспиту. Одне питання. І друге питання. Оскільки відкрито це можна було зробити з 16 травня, то в будь-якому випадку, навіть з інтересу, заходьте, реєструйтесь і пробуйте проходити тестові завдання.

Ще одне, пане Тарасе. Я хочу наголосити на тому, що не всі особи або вакантні посади з 16 липня буде оголошено, що всі будуть зараховані з 16 липня, тобто це трохи довший може бути процес. Ми готуємось до того, щоб бути якомога краще готовими до 16 липня, щоб запустити процес, але це не означає, що всі конкурси будуть оголошені виключно на 16 липня, що в нас будуть день і ніч здаватися іспити. Думаю, що все буде добре. Ми готові і зробимо все від нас залежне, щоб всі громадяни, які мають бажання отримати посаду в державній службі і на відповідних категоріях посад, були створені їм умови зайняти ці посади.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Отже, переходимо до запитань від народних депутатів. Ірина Мирославівна, потім пан Володимир.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Я хочу подякувати колегам за інформацію надану, і так само як і ви, ми вболіваємо комітетом за те, щоб іспити відбулись на належному рівні. Ірина Констанкевич, народний депутат, заступник голови комітету. Я почала з того, що я дякую вам за надану інформацію і так само вболіваємо, щоб іспити відбулись на високому організаційному рівні, адже від рівня проведення, від якості проведених тестувань залежатиме довіра до цього іспиту в подальшому. Тому сьогоднішнє слухання на комітеті якраз і присвячене тому, які питання ще потребують доопрацювання, де комітет може бути корисним, де ми можемо

долучитись, щоб в цей короткий термін, але все ж таки старт цього іспиту відбувся на високому організаційному рівні. Це перше.

Друге. Я би хотіла уточнити такі питання. Скажіть, будь ласка, чи є станом на зараз орієнтовна все ж таки кількість тих, хто буде екзамінуватись? Друге. Чи були оприлюднені зразки тестових завдань? І третє питання. Чи буде наступна сесія для тих, хто з певних причин не склав іспит: або був хворий, або не зміг з'явитись? Тобто чи буде можливість повторно, власне, в другу сесію скласти, а чи буде ще й повторно?

Дякую.

ДЕМЧЕНКО О.М. Дякую.

Чи я можу відповідати?

ПОТУРАЄВ М.Р. Будь ласка, пані Орися.

ДЕМЧЕНКО О.М. Велике спасибі за запитання. Можна я почну з кінця до початку, тому що найлегші питання були в кінці. З приводу кількості екзамінованих, чи, як ми їх називаємо, претендентів – це не так просто відповісти. Але зараз відповім.

Повторне іспитування. Закон про забезпечення функціонування української мови як державної каже, що кожен громадянин має право скласти іспит безкоштовно. Якщо іспит не складено, людина не змогла прийти, система дозволяє і повторне складання іспиту. Але також там є вимога, що повторне іспитування можливе раз у 4 місяці, раз в квартал. І це також безкоштовно. Людина може це робити.

Якщо людина захворіла, людина зареєструвалася, якщо захворіла, якщо стався якийсь, як ми кажемо, форс-мажор, то, так, система передбачає можливість доскладання, перескладання. Але якщо складено було іспит, то

потім повторно лише через 4 місяці, бо так каже Закон про забезпечення функціонування української мови як державної.

Зразки тестових завдань вже понад місяць є у нас на сайті mova.gov.ua.

Крім того, цей тест, ми зараз проводимо апробацію, там реальні іспитові завдання, які і надалі будуть присутні в іспитових сесіях. Тому ми помаленьку ... Бо закон каже, і Закон про публічну інформацію, і закон нам каже, що ми повинні виставити, зробити публічними завдання, які входять до нашого іспиту.

Тепер кількість екзаменованих. У нас є статистика за 2017-2019 роки... Тут справді дуже великі числа, тому що державні службовці, які з 1 травня 2017 року по 25 жовтня 2019 року за результатами успішної здачі атестації отримали посвідчення, 90 тисяч людей. Тобто це фактично 2 роки. 2 роки – 90 тисяч. Тобто, якщо ми поділимо на 24 місяці, то це очевидно буде значно менше.

І тут ще одне, тут повністю погоджуюся і підтримую Людмилу Степанівну, це не відбудуватиметься все в одночасі, це не відбудуватиметься в момент, скажімо, 16 липня. Я більш ніж переконана, що кількість тих, хто складатиме іспит, не буде одразу 100 тисяч. Ми передбачаємо, що, можливо, коридор із 3-7 тисяч. От така моя тут відповідь.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Дякую вам.

ПОТУРАЄВ М.Р. Пане Володимире, будь ласка. Потім пані Євгенія Кравчук.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Доброго дня, пані Орисю. Дякую, справді, вам за зроблену роботу. І у мене немає сумнівів щодо змісту, власне, тих тестів, підготовки до іспитів. Але як колишній чиновник я прекрасно розумію, що це

лише частина роботи для того, щоб процес запустити на загальнодержавному рівні.

І у мене питання, яке буде стосуватися не змісту, а якраз тих інших частин. Перше, і воно прозвучало у вас, і я хотів би уточнити, це, справді, нормативна база, підзаконні акти. Було вказано про те, що 56%, здається, потрібних нормативних актів ухвалено. Чи впевнені, чи встигаєте для того, щоб до 16 липня ухвалити інші потрібні відсотки для того, щоб вийти на 100 відсотків і запустити справді процес 16 липня?

Другий надзвичайно важливий аспект запуску цього іспиту, очевидно, це інформаційний супровід. Чи є передбачена якась інформаційна кампанія для того, щоб пояснити, що таке іспит, яким чином він буде відбуватись, якщо передбачити, які канали, які ресурси у вас інформаційні ви будете використовувати для донесення цієї інформації, як до прикладу, ця ваша презентація, яка теж дає дуже багато відповідей, але треба, щоб такого роду презентацію побачили 150 тисяч тих, які будуть зацікавлені в цьому.

І третє. Я хотів би запитати, власне, про ресурси, не тільки інформаційні ресурси, але й фінансові ресурси. Все таки чи передбачено якесь фінансування, обсяг, джерела фінансування на 2021 рік, зокрема фінансування апаратного програмного забезпечення роботи реєстру, тому що, на жаль, я бачу, що на сайті ProZorro розміщено закупівлю програмного забезпечення реєстрів сертифікатів зі строком виконання 31 грудня 2021 року. Чи це означає, що до 31 грудня 2021 року цього реєстру не буде? Тобто це важливе питання.

І останнє питання, яке виникло з того, що говорив пан Тарас Кремінь, чи забезпечено, власне, захист інформації цього реєстру, так як ми прекрасно розуміємо, цей реєстр автоматично буде генерувати, власне, ці сертифікати. Очевидно, що тут потрібно провести цілу процедуру захисту цієї інформації.

Дякую.

ДЕМСЬКА О.М. Дякую.

Щодо нормативної бази, там, знаєте, яка ситуація. Просто коли ми готуємо іспит, то, крім порядку проведення іспитів, порядку ведення реєстру, форми сертифікату, є дуже багато таких документів, скажімо, як рівні володіння державною мовою і вимоги до них, рівні, вимоги до оцінювання, дуже багато таких специфічних невеличких документів такого дуже вузькофахового скерування. І на сьогодні документи вийшли вже з комісії, частину в робочому порядку ми налагоджуємо з Міністерством освіти і науки і також частину з них вже маємо на державній реєстрації в Міністерстві юстиції.

Тут будемо вдячні, як сказав пан Микита Потураєв, якщо підтримають нас народні депутати і трошки підштовхнуть міністерства, це справді було б корисно. Але мусимо сказати, що і Міністерство освіти, і Міністерство юстиції, і Державна міграційна служба, і Міністерство внутрішніх справ, особливо Державна міграційна служба Міністерства внутрішніх справ є тут важливі, тому що Національна комісія зі стандартів державної мови зараз працює над двома фактично іспитами: іспит для громадян України, і це іспит на рівень володіння рідною мовою, або першою мовою, тобто мовою, набутою в живому середовищі, але також ми маємо завдання, як визначив законодавець, що ми маємо приймати іспит на рівні володіння державною мовою для набуття громадянства, і тут українська мова є нічим іншим як мовою іноземною, тому що ті, хто набувають громадянство, їх не так багато, до двох тисяч в рік, це ті люди, які часто-густо, це не російськомовні громадяни, це часто-густо мешканці африканського континенту чи інших, навіть не слов'янських народів. І тому тут наслідкова частина: українська мова для набуття громадянства. Ми тут співпрацюємо з ДМС і з МВС і, власне, це ті міністерства, які дуже підтримують нас, і, справді, система працює десь трошки довше, десь трошки швидше, тому що знову ж таки різні виклики стоять перед міністерством.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Пані Орися, якщо можна, ще до цього питання, щоб його закрити. Можливо, справді, як сказав Микита Русланович, укладіть список тих нормативних актів, які ще потребують додаткового прощтовхування, тому що часу лишилося дуже мало – півтора місяці. Знаючи, як довго часом погоджуються процедури, особливо в Мін'юсті, очевидно, що треба буде вам допомогти і ми готові до цього. Тому, будь ласка, список для того, щоб ми могли звернутися до Мін'юсту.

ДЕМСЬКА О.М. Велике спасибі. Я думаю, що ми, власне, так і зробимо, зробимо цей список і це вирішимо. Зовсім там небагато залишилось, а, може, навіть відсотків більше, я просто так, знаєте, зробили ми презентацію, щоб не закидати шапку, але я більше ніж переконана, що ми тут готові.

Тепер інформаційний супровід. Інформаційний супровід насправді не є масованим, але є цільовим. У нас на нашому сайті є підсайт "іспитовані", там дуже багато інформації, де системно викладаємо структуру іспиту, як складати іспит, які вимоги і так далі.

Крім того, ми маємо такий канал, як Фейсбук-сторінка. Вона також не є надзвичайно, скажімо, вона не покриває, очевидно, 150 тисяч, але там ми маємо, як кажуть студенти, followers різних - тих, хто за нами йдуть, скажімо, які ставлять питання, активно ми комунікуємо через цей канал інформації.

Найближчим часом ми хочемо, справді, звернутися до засобів масової інформації, до телеканалів, як і до радіоканалів, щоб невеличкі ролики рекламні подати про інформування про будь-який іспит саме. Але ми розглядаємо можливість ближче до кінця червня, щоб не, було завчасно, щоб, власне, коли з'явиться інформація про іспит, що саме складати, як складати, коротенькі на хвилину-півтори такі роз'яснювальні сюжети ближче до іспиту.

Десь у наших планах це є кінець червня – на 25 червня, десь, - 5 липня. Ми так...

В'ЯТРОВИЧ В.М. І знову додаю, з вашого дозволу, пані Орися. Я думаю, що треба тут використати ресурси Міністерства культури й інформаційної політики, для того щоб, власне, в повній мірі ми могли донести цю інформацію до тих людей, яких це буде стосуватися.

ДЕМСЬКА О.М. Дякую, дякую, обов'язково.

І колеги підказують, що ми міністерствам надіслали роз'яснювальні листи з приводу іспиту. Ми запросили всіх колег всіх міністерств долучатися до проходження іспиту. 120 листів ми на сьогодні вже в такому, дуже робочому порядку розіслали.

Але я повністю погоджуюся, дякую, пане Володимире, Міністерство культури та інформаційної політики... До речі, у нас вчора була заступник з Міністерства культури та інформаційної політики на локації і пробувала скласти іспит. Це було дуже успішно, з дуже високим результатом колега склала цей іспит.

І тепер фінансові ресурси. На 2021 рік ми маємо 13 мільйонів гривень на саму процедуру проведення іспиту і ще 3 мільйони гривень на завершення програмного забезпечення. Там справді стоїть реєстр, кінець тендеру, бо там тендер не тільки на саме написання програми ведення реєстру, там ще й технічне обслуговування оцієї програми реєстру. Насправді треба сказати, що сама комп'ютерна іспитова програма, там два модулі: там сам іспит як такий і також комп'ютерний реєстр. Бо щоб отримати сертифікат вони мусять бути пов'язані.

І попередньо було питання з приводу захисту персональних даних, всі захисні процедури ми погодили із Держзв'язком, із Уповноваженою з прав людини. Ми дійшли насправді згоди. І на сьогодні ми дуже також працюємо і

взагалі з приводу всього захисту... Співпрацюємо з Міністерством цифрової трансформації для того, щоб програмне забезпечення було якнайбільше захищене. Тому що наше програмне забезпечення насправді заплановано таким чином, щоб ми його налаштували під складання іспиту на вільне володіння державною мовою для громадян, також так само для набуття громадянства. Але це так зване контентно чи змістовно незалежне іспитове забезпечення. Сьогодні держава може брати наші модулі і застосовувати до будь-якого іспитування, яке є в державі.

Тобто це такі дві відповіді.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, пані Орисю.

Пане Володимире, останнє ваше. І потім пані Євгенія Кравчук.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Дуже-дуже коротке останнє узагальнююче запитання. Пані Орисю, ви відчуваєте, що готові ви до 16 липня?

ДЕМСЬКА О.М. Що вам сказати? Ми відчуваємо, що готові. Ми навіть не те, що відчуваємо, ми знаємо, що ми готові. Але хто його знає? Ми готові насправді.

(Загальна дискусія)

ПОТУРАЄВ М.Р. Пані Євгенія Кравчук.

КРАВЧУК Є.М. Дякую.

У мене просто пропозиція. Наскільки я розумію, що є уже в Zoom пані Наталія Алюшина – це голова Національного агентства з питань державної служби.

ДЕМСЬКА О.М. Ми не чуємо.

КРАВЧУК Є.М. Чуєте нас? Бо є в цій всій історії кілька стейхолдерів. Крім, власне, екзаменаторів, є Національне агентство з питань державної служби – це ті, хто, власне, будуть чекати ті сертифікати для того, щоб приймати рішення. І ми теж переживаємо, щоб ми не зупинили, власне, набір держслужбовців всіх цих категорій, які будуть потребувати здачі іспитів і отримання сертифікатів.

Тому, пані Наталю, будь ласка, вам слово.

АЛЮШИНА Н.О. Шановні колеги, я дуже дякую за можливість долучитися і виступити. Якраз щойно мені повідомили про засідання вашого комітету. Верталася із засідання комітету пана Клочка, нашого профільного.

Разом з тим, колеги, я бачу, що тут переважно всі зацікавлені особи, всі небайдужі щодо якраз втілення того задуму щодо проведення тестування і визнання, скажімо так, готовності сьогодні самого проведення комісією іспитів на знання, вільне володіння державною мовою.

У мене є низка звернень народних депутатів, на які ми ретельно відреагували, тому що у нас є певні свої застереження. До нас зверталися так само і представники засобів масової інформації, які теж питали нас щодо готовності і чи вбачаємо ми якісь ризики щодо проведення цього тестування. Напевно, ви знаєте про те, що 6 березня Президентом було підписано законопроект, закон щодо поновлення конкурсної процедури на посади державної служби, які фактично були зупинені майже рік, 11 місяців не проводилися конкурси. У нас дуже обмежений час. Конкурси стартували з березня і триватимуть 6 місяців. Разом з тим, 9 місяців будуть діяти контракти, які були підписані якраз із тими особами, державними службовцями, які прийшли на посади державної служби за контрактом.

Шановні колеги! Певні є побоювання, вони стосуються такого: з 16 числа, так, дійсно, мають бути, прикріплюватися на єдиний портал вакансій разом із поданням заяви щодо участі в конкурсній процедурі кандидатами. Разом з тим, вони мають так само прикріплювати відповідний сертифікат на володіння державною мовою. Справа в тім, що кількість осіб, які проходили у нас по добору в час, коли стартувала, так би мовити, пандемія, таких осіб було майже 26 тисяч. Зараз майже вся державна служба "поглинула" в конкурсні процедури. У мене є певне побоювання, колеги: ті, хто не встигнуть до 16 липня пройти цю конкурсну процедуру, вони можуть не встигнути потім просто пройти сам конкурс.

Чому ми побоюємося, в чому є побоювання наші, з нашого боку? По-перше, ми дійсно співпрацювали і кооперувалися із Міністерством освіти і науки, ми кооперувалися із пані Орисею Демською. В той же час, колеги, це були плідна співпраця і кооперація з омбудсменом з мови, з паном Тарасом. Я вам хочу сказати, що завдяки оцим всім нашим комунікаціям, ми ж не просто були спостерігачами, ми з'ясували для себе, що станом на зараз ми не можемо дати голослівно зараз оцінку, готова чи не готова комісія, ми можемо зараз просто з вами констатувати, що той наплив, який буде, ми не говоримо лише про категорію А і лише про Київ, ми зараз говоримо з вами в масштабі всієї країни. Це по всій країні конкурсні процедури, які мають бути проведені на отой залишок, який маємо провести, оці всі 26 тисяч доборів, які були оголошені, плюс ті, які просто не заповнювалися, ці вакансії, вони залишалися вакантними. Якщо зараз ми зупинимо, у нас буде затор, така собі пробка, як на дорозі, якщо комісія не впорається із цим, ми просто зупинимо процедуру конкурсу.

Наші європейські колеги, які теж спостерігають разом із нами з усіма і теж зараз не просто спостерігають, вони теж дещо схвильовані, як відбудеться проведення конкурсної процедури. Питання, з яким звертаються до нас наші заявники, звернення громадян, громадяни України, зокрема і

народні депутати, стосується наступного: як так, в 2017 році була така ж сама схожа новація на підтвердження вільного володіння державною мовою при подачі документів кандидатами на посади державної служби, видавалося посвідчення, це посвідчення для того, щоб взяти участь в такій процедурі проведення, це був не іспит, там теж так само була комісія, комісія проводила засідання, так само були певні етапи, вони і письмово складали, і усний іспит складали – вони отримували посвідчення. Це посвідчення якраз для того, щоб пройти, якщо ти не з цього вузу, то ти мав сплатити кошти: не багато не мало, а 860 гривень треба було сплатити. Станом на зараз, якщо зараз у нас ситуація наступна: ми нівелюємо те посвідчення, а тепер у нас із вами буде сертифікат, то ті посвідчення вже не годні. Для того, щоб не утворювати зараз оцю проблему, це буде певний колапс, це те, чого ми побоюємося, що ті будуть недійсні сертифікати, точніше посвідчення, а тепер треба буде обов'язковий сертифікат. То ми би просили про можливість використання попередньо виданих посвідчень поряд з новими сертифікатами. І ми приймали участь в розробці цієї законодавчої ініціативи. І якраз про відсутність обов'язку для кандидатів подавати сертифікат або посвідчення для участі в конкурсі, оскільки це з великою вірогідністю може ... заблокувати.

Колеги, я хочу, щоб ви почули. Якщо ми введемо таку норму, ті, хто пройшли конкурс, стали переможцями, добре, ідіть і складайте іспит, отримуйте сертифікат і тоді ви можете підтвердити рівень володіння державною мовою. Тоді логічно, тоді не буде такого напливу. Якщо це стосується державної служби. Я зараз вболіваю, ми можемо просто зараз згубити весь процес. Наскільки готова комісія, і я не готова дати, я не працюю в Національній комісії зі стандартів державної мови, я працюю в Національному агентстві України з питань державної служби і вболіваю за якість і наскільки ми швидко проведемо конкурси, у нас обмежено термін, у нас є просто 6 місяців для того, щоб ми провели ці конкурси, і 9 місяців – це

строк дії цих контрактів. Потім у нас будуть просто, якщо категорія А, будуть без голів центральні органи виконавчої влади, без заступників. І у нас так само по всій країні, ми просто обнуliamo, і у нас не буде цих працівників. Складна ситуація.

І тут зараз я дослуховуюся до так само і до позиції Міністерства освіти і науки, і до позиції нашого омбудсмена, і зараз це спільне рішення.

Так само ми підтримали якраз звернення депутатів, прийняли спільну позицію. Тому в даному випадку масштаб наших побоювань я мала змогу зараз висловити. Можна критикувати нашу позицію. Є побоювання, вони не безпідставні зараз, ми знаємо, як проходять конкурси, маючи свій центр оцінювання кандидатів на посади державної служби. Той потік, як вони працюють, потік людей. А ви тепер уявіть собі іспити, чи у нас готові центри проведення іспитів по всій країні? Чи впевнені ви, що вони в нас є станом на зараз в такому вигляді, щоб вони змогли ... *(не чути)*

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Я розумію ваші побоювання, бо це ж ваш конкурс.

Колеги, ми багато часу взяли. Ми, правда, планували і працювати сьогодні більше насправді.

Пане Володимире, я прошу вашої уваги, бо у нас тут немає зараз позиції, бо ми почули про ризики, ми почули про готовність.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Ризики завжди є. Тобто якщо відповідальна комісія говорить про готовність принципову, разом з тим потребуючи певного супроводу, то очевидно, що ми готові надати цей супровід, але остаточна відповідальність за комісію.

ПОТУРАЄВ М.Р. Колеги, давайте таким чином. Пан Володимир абсолютно правий: відповідальність за комісію, звичайно. Але ми тут

насправді, колеги, ми тут всі в цьому сенсі, у нас тут немає взагалі опозиційних (ну, майже немає), а так ми всі тут єдиним фронтом. Якщо потрібна, ще раз, допомога з нашого боку вся, яка можлива формальна і навіть неформальна (на особистих зв'язках) – надамо. Це щодо комісії.

Тепер, щодо державної служби. Ми почули про ваші побоювання і про ризики, які ви бачите. Вважайте, що ми для вас, шановні колеги, всі, хто в цей процес долучений, вважайте, що ми для вас на зв'язку 24 на 7. Так що, якщо виникає якась кризова ситуація, якщо щось ви розумієте, що може поставити під загрозу іспит і так далі, знову-таки, ми, я вважаю, всі в цьому сенсі в одному човні сидимо: і ми як депутати, які несуть відповідальність за виконання закону, і ви як організатори іспитів, і державна служба, яка, власне, є тим суб'єктом, який отримує новий корпус державних службовців з володінням відповідним українською мовою. Так що давайте ту не ділити. З нашого боку ми точно ні на кого відповідальність не перекладаємо, навпаки, готові все допомагати. Якщо виникає хоча би тінь побоювань, що щось буде невчасно, зірвано чи щось таке, кажіть нам, не вагайтесь! Ми не будемо ні на кого писати, знаєте, скарги. Ми тільки допомогти готові повністю.

Колеги, я дуже вдячний вам за те, що ви нам приділили – ми вам, ви нам – багато часу. Все ґрунтовно обговорили. Вдячний всім, хто взяв сьогодні участь. Знову-таки, ми готові повертатися до цього питання хоч скільки разів потрібно до дати початку іспитів.

Колеги, ми на цьому це закінчили.

Там у нас, правда, просив депутат Павло Островський, якщо я не помиляюсь в прізвищі, депутат Дружківської міської ради. Пане Павле, ви з цього питання хотіли щось сказати?

ОСТРОВСЬКИЙ П.Г. Так, я з цього питання. Я дуже вітаю і роботу комісії, і Уповноваженого з питань мови. Мені дуже приємно бачити, що

такі ... з'явилися, що вони працюють, що вони захищають і популяризують українську мову.

І от питання. Ми на Донеччині хочемо, щоб були центри для тестування. Будь-яка команда, що вона має надати, щоб в цій громаді можна було проводити іспити?

Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, пане Павле.

Колеги з комісії іспитової, будь ласка, у вас є депутат з Донеччини, на хвилиночку, з Дружківки.

ДЕМСЬКА О.М. Можна я дуже коротенько?

ПОТУРАЄВ М.Р. Ні, колеги, давайте на цьому звернемо дискусію, бо дуже багато часу ми вичерпали. От, дивіться, Павло Островський, його можна координати взяти. Бачите, люди готові підшукувати і приміщення, і зі свого боку забезпечувати організацію і проведення. Так я ж і кажу, треба просто через наш комітет обмінятися контактами і працювати.

Дякую, колеги, ще раз. Дякую. Вибачте. Ми вже дуже обмежені в часі.

Колеги, я на цьому засідання комітету від 19 травня оголошую закритим. Дякую.

Чекайте. Я хочу подивитися, у нас кворум ще зберігається, колеги? Нас тут зараз 6 депутатів. Ліза є.

РЯБУХА Т.В. Рябуха на зв'язку.

БОБЛЯХ А.Р. Присутній.

БОГУЦЬКА Є.П. Я тут теж, Богуцька.

ПОТУРАЄВ М.Р. Андрій є. У нас є кворум.

Колеги, я тоді розпочинаю засідання комітету, яке було заплановано, від 2 червня 2021 року. У нас з вами в порядку денному стояв розгляд законопроектів 4561 і 4562. До нас звернувся з листом офіційним Міністр культури та інформаційної політики Олександр Ткаченко з проханням перенести розгляд цих законопроектів через те, що він перебуває зараз з Прем'єр-міністром України у відражденні. Тому я просив би проголосувати перенесення цих питань на наступне засідання нашого комітету.

Хто за, колеги?

БОБЛЯХ А.Р. Боблях – за.

РЯБУХА Т.В. Рябуха – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Проти? Немає.

Павло Миколайович, будь ласка, наступне питання ваше.

БОГУЦЬКА Л.П. Богуцька – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Та все, все.

У нас останнє питання, колеги, це прохання пана Андрія Бобляха про включення його до складу підкомітету Павла Миколайовича Сушка. Немає заперечень?

Будь ласка, прошу підтримати. Хто за?

БОГУЦЬКА Л.П. За - Богуцька.

СУШКО П.М. Погоджуюсь.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, колеги. Проти? Немає. Дякую. Це було потрібно проголосувати.

Колеги, останнє питання, важливе. Я говорив з колегами, ну, ми говорили з колегами по нашій фракції, я говорив з паном Миколою Княжицьким сьогодні, є у нас ідея спільна, міжфракційна, я б сказав так, запросити на наступне засідання комітету керівництво Українського культурного фонду через звернення, в тому числі публічні, які свідчать про певні складності, проблеми (дякую, пане Володимире) у роботі УКФ, які зараз виникають. Це не потребує, я думаю, голосування. Якщо ми всі згодні, просто запрошуємо, це буде окреме питання, запрошуємо, звичайно, голову наглядової ради.

Я думаю, що вже директор вступить в офіційні права і запросимо когось з експертної ради, бо, наскільки я зрозумів з публікацій, там є якраз конфліктні питання між наглядовою та експертною радами і з УКФ, так. Спокійно всіх вислухаємо. Колеги, я переконаний, що, може, є якісь звернення, будь ласка, додавайте, ще кого, можливо, варто запросити на це засідання, щоб у нас не було з іншого боку комітетських слухань, щоб не перетворилося на комітетські слухання, але щоб ми спокійно розглянули цю ситуацію.

Павле Миколайовичу, будь ласка.

СУШКО П.М. Я взагалі з Фейсбуку дізнався, що є якісь проблеми там, що переможці конкурсу, яких вибрали, їх не обрали переможцями і безпідставно там переглядається рішення.

Що ще відомо мені? Що Положення перероблено. Раніше експерти приймали рішення щодо переможців, зараз переговорна процедура взагалі. Хто переробив Положення? Як це взагалі?.. І я пропоную звернутися

комітетом до міністерства, щоб вони роз'яснили. Ну, ми повинні реагувати на це, і хай нам роз'яснять, що там з Положенням саме і що сталося з переможцями, взагалі яка процедура. Це перше звернення.

Ще у мене є одна пропозиція - направити звернення по "Довженко центру", по цій пристройці, яке ми на минулому... Я тоді також підїжджав, реально пристроєна, перехід пристроєний. Але це державне підприємство. Як це можна приватне добудувати до цього? Там якісь межі повинні бути. Тому також до міністерства, щоб роз'яснили, які там угоди.

І третє. Ми колись зверталися до міністерства, коли пані Петасюк була, щодо культурної спадщини, тим більше напередодні розгляду законів по культурній спадщині. Ми тоді казали, що міністерство надає дозволи. Ми тоді проголосували рішення, але я його не знайшов в рішенні комітету. Тому ще раз хочу переголосувати (в стенограмі воно є), щоб міністерство відзвітувало, які рішення були надані, які дозволи були надані раніше, і постійно звітувало нам про прийняті рішення. Тому пропоную направити від комітету 3 звернення.

ПОТУРАЄВ М.Р. Колеги, хто за те, щоб підтримати пропозицію Павла Миколайовича Сушка? Хто за?

БОБЛЯХ А.Р. Боблях – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, пане Андрію.

Хто проти? Хто утримався? Дякую. Рішення прийнято.

Колеги, я на цьому засідання комітету оголошую закритим.

